

Perspectiefnota 2018 - 2021

Gemeente Brummen

“Wij werken

voor

Brummen”

Inhoudsopgave

2018

2021

Inhoudsopgave.....	3
Aanbieding van de perspectiefnota.....	5
<i>Deel 1 – Begroting</i>	
De programma's	
1. Bestuur en veiligheid.....	11
2. Ruimtelijke ontwikkeling en Beheer.....	17
3. Sociaal Domein.....	27
4. Samenleving.....	35
5. Bedrijfsvoering en Financiering.....	41
<i>Deel 2 – Financiële overzichten</i>	
1. De meerjarige resultaten van alle programma's 2016-2021.....	49
2. De meerjarige resultaten per werkgebied 2016-2021.....	51
3. Kenmerkende verschillen vastgestelde begroting 2017 en perspectiefnota (jaarschijf 2018)...	53
4. Overzicht niet opgenomen onderwerpen.....	55

Perspectiefnota 2018-2021:
Kenmerk : INT17.1115
Vastgesteld : B&W 16-05-2017

Aan de leden van de Gemeenteraad,

1. Inleiding

Hierbij bieden wij u de Perspectiefnota 2018-2021 aan. Qua opzet wordt deze nota gepresenteerd in een andere vorm dan u de afgelopen jaren gewend was. Een nieuwe vorm die werd afgesproken tijdens de evaluatie van het begrotingsproces afgelopen januari. Toen werd afgesproken om de verschillende Planning en Control instrumenten (P&C) in het vervolg in eenzelfde format te presenteren. Dit om de leesbaarheid te vergroten, de onderlinge vergelijkbaarheid en daarmee de beoordeling te vergemakkelijken.

Besloten werd om de format van de Programmabegroting 2017 als uitgangspunt te nemen. Dit betekent dat, voor zover dat nog niet gebeurde, alle P&C documenten (programmabegroting, bestuursrapportage, perspectiefnota, jaarverslag) gepresenteerd zullen worden op basis van indeling in programma's, verder onderverdeeld in de verschillende werkgebieden.

Doel van deze perspectiefnota is om uw raad een handvat te bieden voor een richtinggevende discussie, waarmee ons college rekening kan houden bij de voorbereiding van de programmabegroting 2018-2021.

Een voorbereiding die in de komende zomerperiode verder wordt opgepakt en die moet leiden tot een raadsbehandeling van de programmabegroting op 2 november 2017. Op dat moment worden de budgetten voor 2018 vastgesteld en wordt inzicht gegeven in de te verwachten ontwikkelingen tot en met 2021.

Tijdens de evaluatie in januari werd ook afgesproken dat de raad inzicht wordt gegeven in onderwerpen die spelen of gaan spelen, maar op dit moment nog niet "rijp" zijn om financieel te verwerken. In bijlage 4 een overzicht van deze onderwerpen.

2. Financiële doelstelling

Het financieel beleid is en blijft deze bestuursperiode gericht op een *"sluitende begroting gericht op herstel van de omvang van het eigen vermogen"*. In dit beleidsuitgangspunt zijn in feite twee opdrachten opgenomen. Enerzijds de opdracht om een sluitende begroting te presenteren en anderzijds het streven naar herstel van de vermogenspositie. Om dit laatste beleidsvoornemen verder te concretiseren heeft de gemeenteraad, bij de vaststelling van de programmabegroting 2017-2020, op 3 november 2016, besloten de na te streven omvang van de vrije reserve te bepalen op 40% van de weerstandsreserve. De *weerstandsreserve* en de *vrije reserve* vormen samen de *algemene reserve*.

Na de laatste herijking van de weerstandsreserve eind 2016 heeft deze een omvang van € 1.675.000. Op basis van deze stand en het besluit van de raad, is de na te streven omvang van de vrije reserve op dit moment € 670.000. De algemene reserve zou daarmee uitkomen op € 2.345.000, zijn de 1,4 maal de weerstandsreserve (de ratio).

Toegroeien naar dit gewenste niveau kan via positieve resultaten op de jaarrekening en/of vrijspelen van bestemmingsreserves. Dat laatste is gebeurd bij het voorstel rond herijking van reserves bij de vaststelling van de programmabegroting 2017.

Door dit besluit is er per eind 2016 een vrije reserve ontstaan van afgerond € 324.000, exclusief de uitkomst van de jaarrekening 2016. Dit betekent op dit moment een ratio van 1,2.

Inmiddels is het resultaat van de concept-jaarstukken 2016 bekend. Na bestemming van een deel van het positieve resultaat, resteert er een bedrag van afgerond € 1.061.000, dat als onbestemd resultaat aan de vrije reserve wordt toegevoegd. Daarmee ontstaat er per eind 2016 een algemene reserve van

€ 3.059.000, met een daarbij behorende ratio van 1,83 (ruim voldoende). Dit biedt ruimte voor de bekostiging van incidentele uitgaven of het aanvullen van bestemmingsreserves.

Aard van de reserve bedragen x € 1.000	Saldo 31-12-2015	Saldo 31-12-2016
Algemene reserve		
Weerstandsreserve	€ 2.088	€ 1.675
Vrije reserve	-€ 1.910	€ 324
Rekeningsresultaat 2015	€ 1.520	€ 1.061
<i>Totaal algemene reserve</i>	€ 1.698	€ 3.060

3. De financiële uitkomst 2018-2021 op dit moment

De vastgestelde begroting 2017 met doorkijk tot en met 2020 was gebaseerd op de stand van de budgetten per september 2016. In het kader van de Perspectiefnota is een nieuwe doorrekening gemaakt per april 2017. Daarbij is o.a. rekening gehouden met structurele effecten vanuit de 1^e bestuursrapportage 2017. Als we kijken naar het eerstvolgende begrotingsjaar 2018, dan ontstaat het volgende beeld:

bedragen x € 1.000	2018	V/N
Uitkomst vastgestelde begroting 2017-2020 jaarschijf 2018	-€ 578	V
Mutaties t.o.v. de vastgestelde begroting 2017- 2020, jaarschijf 2018	€ 557	N
Uitkomst Perspectiefnota 2018-2021, jaarschijf 2018	-€ 21	V

Ten opzichte van de vastgestelde begroting hebben zich de nodige mutaties voorgedaan. Voorbeelden daarvan zijn de gemeentefondsuitkering, geen privatisering van sportaccommodaties, loonontwikkeling, minder uitbesteding aan Apeldoorn etc. In bijlage 3 zijn meest kenmerkende verschillen gespecificeerd opgenomen.

Het financiële beeld voor het eerstvolgende begrotingsjaar 2018 is positief en structureel sluitend. Een aantal onderwerpen is op dit moment (nog) niet financieel vertaald in deze perspectiefnota. Daarvoor is de komende periode in het kader van het opstellen van de programmabegroting 2018-2021 nog verdere inhoudelijke en financiële onderbouwing en uitwerking nodig. Zoals afgesproken met uw raad zijn deze onderwerpen inzichtelijk gemaakt en opgenomen in bijlage 4.

Ook de jaren na 2018 laten een positief beeld zien. In het najaar, bij de voorbereiding van de programmabegroting 2018-2021, zullen de onderwerpen die nu nog niet financieel zijn vertaald opnieuw worden meegewogen. Samen de effecten van richtinggevende uitspraken die uw raad eventueel aan ons college meegeeft via moties tijdens de behandeling van deze Perspectiefnota. En o.a. rekening houdend met de nieuwste gegevens rond bijvoorbeeld de ontwikkeling van de Gemeentefondsuitkering in de komende jaren op basis van de meicirculaire 2017.

4. De lokale lastendruk in de komende jaren

De onroerendezaakbelastingen

Via het coalitieakkoord "Schakelen naar de toekomst" 2014-2018 is het al langer bestaande beleid van in principe alleen inflatiecorrectie bij de belastingtarieven herbevestigd. Voor de jaarlijkse inflatiecorrectie OZB binnen onze gemeente is het indexeringcijfer voor de consumentenprijsindices (CPI) over het tijdvak juli vorig jaar – juni lopend jaar van belang. Om inwoners en bedrijven een zekere lastenverlichting te bieden, is de inflatiecorrectie voor 2017 eenmalig niet doorgevoerd. In deze Perspectiefnota wordt op basis van het bestaande beleid uitgegaan van een jaarlijkse inflatiecorrectie met 1%. Dit levert van jaar tot jaar een extra opbrengst op van rond de € 36.000. Bij de jaarlijkse vaststelling van de tarieven zal worden uitgegaan van de dan bekende, meest recente gegevens, rond de inflatieontwikkeling.

De afvalstoffenheffing en de rioolrechten

Uitgangspunt bij de verwijdering van huishoudelijk afval en het rioolbeheer is 100% kostendekking. Jaarlijkse overschotten of tekorten worden op rekeningsbasis verrekend met de beschikbare reserve en voorziening. Gezien de stand van deze fondsen en de te verwachten kostenontwikkeling richting 2018 en

volgende jaren, is het beeld dat de tarieven 2018 voor de afvalstoffenheffing met 7,5% kunnen worden verlaagd. Voor de rioolheffing 2018 is de verwachting dat de tarieven met 5,0% naar beneden kunnen worden bijgesteld.

De Brummense Lokale Lastenmonitor 2017-2021

Uitgaande van bovenstaande ontwikkelingen en de voor 2017 vastgestelde tarieven, wordt op dit moment de volgende ontwikkeling van de gemeentelijke lastendruk voorzien:

Onderdeel	2017	2018	2019	2020	2021
Onroerende zaak belastingen +1% pj.	€ 230,54	€ 232,85	€ 235,17	€ 237,53	€ 239,90
Afvalstoffenheffing -7,5% pj.	€ 215,69	€ 199,51	€ 184,55	€ 170,71	€ 157,91
Rioolrechten -5%,-4%,-3%,-2%	€ 385,27	€ 366,01	€ 351,37	€ 340,83	€ 334,01
Geplande ontwikkeling van de lastendruk	€ 831,50	€ 798,37	€ 771,09	€ 749,06	€ 731,81
Procentuele daling t.o.v. voorgaande jaar	1,74%	3,98%	3,42%	2,86%	2,30%

5. Overige speerpunten; Sociaal Domein en Ruimte voor Eerbeek

Naast het op orde brengen van onze financiële positie, hebben we in deze bestuursperiode nog twee speerpunten; Een goede transitie en transformatie in het sociaal domein en het vinden van een nieuwe balans van wonen, werken en recreatie in Eerbeek.

Sociaal Domein

Binnen het sociaal domein is in de jaren 2015 en 2016 de uitvoering van de Jeugdwet, Participatiewet en Wet Maatschappelijke Ondersteuning ter hand genomen. De eerste jaren hebben in het teken gestaan van de transitie (goede overdracht van taken richting de gemeente). Na deze jaren waarin de nadruk lag op een invoering zonder brokken, verschuift nu de blik naar de toekomst. In de programma-begroting 2017-2020 constateerden wij al dat teruglopende rijksuitkeringen en een gelijkblijvend uitgavenpatroon er toe leiden dat de wens om tot budget neutrale uitvoering te komen vanaf 2020 onder druk komt te staan.

De komende jaren zullen dan ook meer in het teken staan van de transformatie, waarbij we de verschuiving stimuleren van individuele voorzieningen naar minder kostbare algemene voorzieningen.

Daarnaast zullen we kritisch moeten kijken naar de huidige uitgaven voor individuele voorzieningen, beleidskeuzes en uitvoeringskosten. De cijfers in het meerjarenperspectief gaan nog uit van de inkomsten en uitgaven voor zover nu bekend, dat hier dus een opgave ligt mag duidelijk zijn.

Ruimte voor Eerbeek

Het programma Ruimte voor Eerbeek is in 2017 in een cruciale fase beland. Als er dit jaar een planologisch-juridisch kader wordt vastgesteld waardoor het slot van Eerbeek afgaat, dan biedt dit de komende jaren de planologische ruimte om aan diverse gebiedsopgaven te werken.

Tot nu toe zijn er vooral programma-kosten begroot om het fundament van het programma te kunnen leggen. Als we de komende jaren samen met andere partners zoals de provincie, bedrijven en inwoners, investeringen willen doen binnen de gebiedsopgaven dan zullen we daar t.z.t. investeringsbudgetten voor moeten vrijmaken. De bestemmingsreserve die hiervoor in het leven is geroepen is daarvoor naar verwachting niet dekkend, wij verwachten dat ook hier nog een financiële opgave ligt.

De programma's

Portefeuillehouders: A.J. van Hedel

Dit programma gaat over de volgende werkgebieden

- Bestuur en Dienstverlening
- Veiligheid, Handhaving en Toezicht

Bestuur en dienstverlening

Wat willen we bereiken?

Wij streven naar optimale en betrouwbare dienstverlening. En naar het grootst mogelijke maatschappelijke rendement. Wij staan dicht bij onze klanten. Denken in kansen, met het algemene belang voorop. Wij werken samen met inwoners, bedrijven en instellingen en andere overheden waar dat een toegevoegde waarde heeft voor de realisatie van lokale ambities. En anticiperen daarbij op de veranderende rol van de gemeente in de lokale samenleving. We blijven als gemeente wel een bijzondere rol spelen. We hebben een aantal wettelijke en uitvoerende taken die blijvend zijn. In die rol zijn we verantwoordelijk voor het algemene belang, zorgen we voor stabiliteit en zijn we een vangnet voor de kwetsbaren. We zien dat er steeds meer zaken zijn waarbij de regionale samenwerking onze lokale aanpak versterkt. Het kan ook zijn dat we willen samenwerken omdat dit efficiënter is.

De (meerjarige) begroting is op orde en er wordt kritisch op de financiën gelet. Met beperkte middelen leveren wij de best mogelijke dienstverlening en de meest efficiënte bedrijfsvoering. We zijn compact en flexibel om in te kunnen spelen op wettelijke en maatschappelijke veranderingen. Wij handelen op basis van bewezen maatschappelijke en technische concepten.

Welke rol hebben we?

We komen de inwoner en het bedrijf tot op zekere hoogte in haar of zijn behoeften tegemoet. Werken daarbij procesgericht. Digitaal waar het kan en persoonlijk waar het moet. Wanneer maatschappelijke initiatieven en behoeften een grote inspanning van ons vragen, peilen wij eerst de behoefte. Alleen bij voldoende behoefte komen we in actie. Ook bij een zo optimaal mogelijke dienstverlening zijn we ons ervan bewust dat klanten bezwaren kunnen hebben en klachten kunnen indienen. De afhandeling hiervan willen we op een zo kort mogelijke termijn afdoen, op een zo informeel mogelijke wijze, waarbij communicatie met belanghebbenden een speerpunt is.

	<i>Wat gaan we doen?</i>	<i>Wat mag het kosten?</i>	<i>Wanneer zijn we tevreden?</i>
	Raad (ook in LTA)		
1	Geen nieuwe kaderstelling		
	College		
2	Werken aan een optimalisering van de dienstverlening volgens de visie 'klantgerichte benadering'	Ureninzet binnen bestaande capaciteit.	Tevreden inwoners en bedrijven, met een score van een 8 (rapportcijfer). Meten met toepassing van een inwonerpanel.
3	Werken volgens de beleidsregel en het spoorboekje voor burgerparticipatie.	Ureninzet binnen bestaande capaciteit.	Tevreden inwoners en bedrijven, met een score van een 8 (rapportcijfer). Meten met toepassing van een inwonerpanel.
4	Inzet van het Inwonerpanel 'Brummen spreekt' om de wensen en meningen van inwoners en bedrijven te meten. Over de gemeentelijke dienstverlening en over bepaalde inhoudelijke vraagstukken.	Ureninzet binnen bestaande capaciteit.	Wanneer de panelonderzoeken voldoende response hebben om een representatief beeld te kunnen geven.

5	Inzetten op regionale samenwerking ter versterking van onze lokale aanpak en ambities.	Voor het project "Cleantech Regio Development" van de Regio Stedendriehoek is voor 2018 een budget opgenomen van bijna € 16.000.	N.v.t.
6	Organiseren van de gemeenteraadsverkiezingen.	Budget geraamd van € 22.000.	Wanneer het stemmen op correcte wijze is verlopen.

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde ontwikkeling	Bron
Lokaal kengetal	Tevredenheid dienstverlening	De totale gemiddelde waardering van de dienstverlening als rapportcijfer, gemeten met toepassing van een inwonerpanel	2016: 7,4 rapportcijfer	Moventem

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
<u>Communicatiebeleidsnota 'Regisseur in woord en daad'</u>	2011	2018
<u>Servicenormen Gemeente Brummen 'En wat kunnen wij voor u doen?'</u>	2014	2017
<u>Bestuursprogramma 2015-2018 'Schakelen naar de toekomst'</u>	2014	2018

Veiligheid, Handhaving en toezicht

Wat willen we bereiken?

Wij staan garant voor de basisveiligheid. Iedereen moet veilig zijn en zich veilig kunnen voelen. Wij houden toezicht en handhaven wetten en regels.

Welke rol hebben we?

In dit werkgebied levert vooral de gemeente een inspanning. Met onze samenwerkingspartners geven we uitvoering aan het Integraal Veiligheidsplan 2016-2019 (Brummen, Lochem, Voorst en Zutphen). Wij faciliteren ondersteunende middelen zoals Burgernet en WhatsApp-groepen. Onze handhavers en toezichthouders hebben een 'oog- en oorfunctie'.

	Wat gaan we doen?	Wat mag het kosten?	Wanneer zijn we tevreden?
	Raad (ook in LTA)		
1	Geen nieuwe kaderstelling		
	College		
2	Uitvoering integraal veiligheidsbeleid. Sturen op vergroten zelfredzaamheid.	Ureninzet binnen bestaande capaciteit.	Bij toename van gevoel van veiligheid. Inzet inwonerpanel. Afname van x% aantal misdrijven, diefstallen en vernielingen.
3	In het uitvoeringsprogramma Toezicht en Handhaving meer uitgaan van vertrouwen in inwoners en bedrijven. En de inzet minder te richten op 'wat er mogelijk mis kan gaan'. Dit geldt niet voor die situaties waar de veiligheid in het geding is.	Ureninzet binnen bestaande capaciteit.	Wanneer verzoeken om handhaving tijdig en correct worden behandeld. En de ureninzet is afgenomen ten opzichte van 2017.
4	Evaluatie evenementenbeleid, incl. effecten jaarlijkse evenementenvergunningen vanaf 2017 (i.p.v. meerjarige evenementenvergunningen).	Ureninzet binnen bestaande capaciteit.	Goede balans tussen 'verlevendiging' en eventuele overlast voor de omgeving.
5	Intensiveren samenwerking met buurgemeenten, regio en provincie ter vergroting van efficiency en effectiviteit.	Ureninzet binnen bestaande capaciteit.	Wanneer het VTH-convenant met de gemeente Voorst wordt uitgevoerd.

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
<u>Drank- en Horecabeleid gemeente Brummen</u>	2013	2017
<u>Preventie en handhavingsplan Drank en Horeca 2014-2018</u>	2014	2017
<u>Bestuursprogramma 2015-2018 Schakelen naar de toekomst</u>	2014	2018
<u>Evenementenbeleid gemeente Brummen</u>	2016	2017
<u>Nota Vergunningen, Toezicht en handhavingsbeleid fysieke leefomgeving 2015-2019</u>	2015	2017
<u>Integraal Veiligheidsplan IJsselstreek 2016 – 2019</u>	2015	2017

Kengetallen (geen nieuwe kengetallen beschikbaar)

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde ontwikkeling	Bron
6	Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar	2014: 107,5 Absoluut: 225 verwijzingen	Bureau Halt
7	Harde kern jongeren	Het aantal harde kern jongeren, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-24 jaar	2014: 0	KLPD
8	Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	2015: 0,5 Absoluut: 10 winkeldiefstallen	CBS
9	Geweldsmisdrijven	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).	2015: 2,8 Absoluut: 59 geweldsmisdrijven	CBS
10	Diefstal uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners	2015: 2,6 Absoluut: 54 diefstallen uit woning	CBS
11	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners	2015: 4,7 Absoluut: 98 vernielingen en beschadigingen	CBS

Toelichting op de financiële ontwikkelingen

Programma 1 - Bestuur en Veiligheid

	Begroting 2016 nw	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Lasten						
Incidenteel	€ 5	€ 37	€ 27	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel (incl. organisatie)	€ 5.472	€ 4.279	€ 4.131	€ 4.186	€ 4.139	€ 4.158
Totale lasten (excl. bestemming)	€ 5.477	€ 4.316	€ 4.158	€ 4.186	€ 4.139	€ 4.158
Baten						
Incidenteel	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel	€ 495	€ 511	€ 497	€ 457	€ 418	€ 430
Totale baten (excl. bestemming)	€ 495	€ 511	€ 497	€ 457	€ 418	€ 430
Saldo excl. bestemmingen	€ 4.982	€ 3.805	€ 3.662	€ 3.729	€ 3.721	€ 3.728
Bestemmingen						
Toevoeging aan reserves	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Onttrekking aan reserves	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Bestemmingen per saldo	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Saldo incl. bestemmingen	€ 4.982	€ 3.805	€ 3.662	€ 3.729	€ 3.721	€ 3.728

Kenmerkende onderdelen 2018-2021

- Een bedrag van afgerond € 129.000 is richting 2018 administratief overgebracht naar programma 5 “Bedrijfsvoering en Financiering”. Het betreft hier de waarde van de toegerekende uren van de ambtelijke organisatie voor bestuursondersteuning. Deze vallen onder de landelijke definitie van het begrip “Overhead”. Deze kosten behoren aan programma 5 toegerekend te worden.
- Voor het project “Schone Mobiliteit” binnen de regio Stedendriehoek was in 2017 een incidenteel budget beschikbaar van ruim € 21.000. Naar 2018 en volgende jaren toe is dit budget weer komen te vervallen.
- In 2018 is een budget van € 22.000 opgenomen voor de organisatie van de gemeenteraadsverkiezingen. In 2019 is rekening gehouden met verkiezingen voor Provinciale Staten, het Waterschap en het Europees Parlement.
- De bijdrage aan de Veiligheidsregio voor de komende jaren is gebaseerd op de conceptbegroting van dit samenwerkingsverband.

Het financiële verloop van de werkgebieden

Bij het programma horende de volgende producten van het college van burgemeester en wethouders. De bedragen betreffen de saldi na bestemming, dus inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan reserves:

	2017	2018	2019	2020	2021
Werkgebieden x € 1.000	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Bestuur en Dienstverlening	€ 1.926	€ 1.760	€ 1.823	€ 1.805	€ 1.801
Veiligheid, Handhaving en Toezicht	€ 1.879	€ 1.901	€ 1.906	€ 1.916	€ 1.926
Totaal 1 Bestuur en veiligheid	€ 3.805	€ 3.661	€ 3.729	€ 3.721	€ 3.727

Programma 1 – Bestuur en Veiligheid**2018****2021***Toelichting op de geraamde incidentele lasten (bedragen x € 1.000)*

Onderwerp	2018	2019	2020	2021
Incidentele kosten wisseling raad/college 2018	€ 5			
Audit BAG 2018	€ 6			
Cleantech Regio Development	€ 16			
TOTAAL	€ 27			

19 Portefeuillehouders: E. van Ooijen en L. Tuiten

Dit programma gaat over de volgende werkgebieden

- Ruimte voor Eerbeek
- Centrum Brummen
- Duurzame energie
- Economie Recreatie en toerisme
- Klimaatmaatregelen
- Landgoederen en cultureel erfgoed
- Natuur en landschap
- Openbare ruimte en afval
- Verkeer en vervoer
- Wonen

Ruimte voor Eerbeek

Wat willen we bereiken?

Papier is een kernwaarde die de gemeente uniek maakt. Wij willen een vitaal Eerbeek. Papierdorp Eerbeek! Met voldoende ontwikkelingsruimte voor de papierindustrie. En tegelijkertijd een prettig woon- en leefklimaat. Naast papier bieden andere kernwaarden, de bossen op de Veluwe, de beken en sprengen en de vele historische landgoederen, kansen om Eerbeek te ontwikkelen tot een toeristische factor van betekenis. Wij zetten hier op in.

Welke rol hebben we?

In dit werkgebied leveren wij samen met onze (lokale) stakeholders een grote inspanning: de papierindustrie, de detailhandel, de woningstichting, de ontwikkelaars en onze inwoners. Een dynamisch proces, waarin wij een regisserende rol hebben. Maar, ook een wettelijke rol. Zoals bij wettelijke instrumenten als de PlanMer en bestemmingsplannen.

	<i>Wat gaan we doen?</i>	<i>Wat mag het kosten?</i>	<i>Wanneer zijn we tevreden?</i>
	Raad (ook in LTA)		
1	Besluitvorming over startnotities voor gebiedsopgaven en/of (planologische wijzigingen voor) initiatieven voor gebieds- of locatieontwikkeling.	In principe ureninzet binnen bestaande capaciteit. En dekking procesgeldten uit bestemmingsreserve. Waar mogelijk wordt ingezet op subsidies en/of cofinanciering.	Wanneer alle gebiedsopgaven in voorbereiding zijn en de uitvoering van enkele gebiedsopgaven of locatieontwikkelingen is gestart in 2018
	College		
2	Uitvoering conform programmaplan 'Ruimte voor Eerbeek' (2017).	In principe ureninzet binnen bestaande capaciteit. En dekking procesgeldten uit bestemmingsreserve. Waar mogelijk wordt ingezet op subsidies en/of cofinanciering.	Wanneer alle gebiedsopgaven in voorbereiding zijn en de uitvoering van enkele gebiedsopgaven of locatieontwikkelingen is gestart in 2018
3	Evaluatie programmaplan 'Ruimte voor Eerbeek' (2017).	Uit de evaluatie moet ook blijken of de beschikbare uren en middelen voldoende zijn om de gestelde ambities in het programmaplan te realiseren.	Wanneer er bij de eerste burap in 2018 duidelijkheid is over de benodigde uren en middelen.

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
Bestuursprogramma 2015-2018 Schakelen naar de toekomst	2014	2018
Programmaplan 'Ruimte voor Eerbeek'	2017	2018

Ruimtelijke economische visie Eerbeek	2017	2021.
PlanMer Eerbeek	2017	N.v.t.
Bestemmingsplan Eerbeek	2017	N.v.t.

Centrum Brummen

Wat willen we bereiken?

Wij willen het functioneren en de ruimtelijke kwaliteit van het centrumgebied verbeteren.

Welke rol hebben we?

In dit werkgebied leveren vooral de ondernemers en ontwikkelaars een inspanning. Tot nu toe denken wij mee met de ondernemers en met ontwikkelaars over nieuwe passende ontwikkelingen in het centrumgebied. Maar, wij hebben daarbij een reactieve houding. Dit is het gevolg van de keuze om de ambtelijke inspanning te focussen op het programma 'Ruimte voor Eerbeek'.

	Wat gaan we doen?	Wat mag het kosten?	Wanneer zijn we tevreden?
	Raad (ook in LTA)		
1	Geen nieuwe kaderstelling		
	College		
2	Passende initiatieven van ondernemers of ontwikkelende partijen faciliteren.	Ureninzet binnen bestaande capaciteit. Inzet heroverwegen zodra het programma 'Ruimte voor Eerbeek' dat toe laat. Dit blijkt uit de evaluatie van het programma in het voorjaar van 2018. Waar mogelijk wordt ingezet op subsidies en/of cofinanciering.	Wanneer passende initiatieven van ondernemers of ontwikkelende partijen kunnen worden gefaciliteerd.

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
Structuurvisie Centrumplan Brummen	2011	2018
Bestuursprogramma 2015-2018 Schakelen naar de toekomst	2014	2018

Duurzame energie

Wat willen we bereiken?

Wij willen streven naar energieneutraliteit in de gemeente Brummen in 2030.

Welke rol hebben we?

In dit werkgebied levert vooral de samenleving een inspanning. Wij faciliteren initiatieven en projecten, proberen belemmeringen weg te nemen en verbinden partijen met elkaar. We onderhouden bestaande netwerken en zetten nieuwe op. Daarnaast geven wij invulling aan onze voorbeeldfunctie.

	Wat gaan we doen?	Wat mag het kosten?	Wanneer zijn we tevreden?
	Raad (ook in LTA)		
1	Geen nieuwe kaderstelling		
	College		
2	Uitvoering van het Koersdocument 'Duurzame energie' en bijbehorende uitvoeringsagenda. Prioriteit voor projecten en initiatieven die samenhangen met het programma 'Ruimte voor Eerbeek'.	Ureninzet binnen bestaande capaciteit. Benutten samengevoegde reserves Duurzaamheid en Licht op groen. Waar mogelijk wordt ingezet op subsidies en/of cofinanciering.	Wanneer we 10% hernieuwbare elektriciteit hebben behaald in 2018 en in 2030 energieneutraal zijn.

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
Bestuursprogramma 2015-2018 Schakelen naar de toekomst	2014	2018
Koersdocument Duurzame energie 2016-2018	2016	N.v.t.

Kengetallen (geen nieuwe kengetallen)

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde ontwikkeling	Bron
34	Hernieuwbare elektriciteit	Percentage. Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.	2014: 5,2 %	RWS

Economie Recreatie en toerisme

Wat willen we bereiken?

Wij willen een toekomstbestendige lokale economie met een goed vestigingsklimaat.

Welke rol hebben we?

In dit werkgebied levert vooral de samenleving een inspanning. Met name ondernemers; de industrie, het midden- en kleinbedrijf en de agrarische ondernemers. Wij faciliteren initiatieven, proberen belemmeringen weg te nemen en verbinden partijen met elkaar. We onderhouden bestaande netwerken en zetten nieuwe op.

	Wat gaan we doen?	Wat mag het kosten?	Wanneer zijn we tevreden?
	Raad (ook in LTA)		
1	Besluitvorming krediet en planologische wijziging passage N348	Ureninzet binnen bestaande capaciteit. In de jaarschijf 2018 wordt rekening gehouden met een investeringsbudget van € 500.000. De kapitaallasten komen ten laste van de reserve Toerisme en Recreatie.	Als de planologische wijziging is vastgesteld door de raad in 2018. En de passage is gerealiseerd in 2019.
2	Ondernemersfonds in centrum Brummen (BIZ) instellen	Ureninzet binnen bestaande capaciteit	Wanneer de BIZ in werking is getreden in 2018. En daarmee er meer middelen worden gegenereerd om het functioneren van het centrum te verbeteren
	College		
3	Onderhouden van bestaande netwerken en het opzetten van nieuwe netwerken. Enkele voorbeelden: a. de OVE, OVB, IKEL en IVB b. ontmoetingen voor ondernemers in Brummen en Eerbeek c. samenwerking en lobby provincie, regio en buurgemeenten d. samenwerking gericht op promotie, marketing en toeristische informatie (o.a. de Stichting Visit Brummen Eerbeek)	Ureninzet binnen bestaande capaciteit	Als Brummen beter dan landelijk gemiddeld scoort in de peiling van MKB-Nederland over de MKB vriendelijkste gemeente van Nederland 2018/2019.
4	Uitvoering van de Ruimtelijk economische visie Eerbeek. Valt onder programma Ruimte voor Eerbeek.	Zie werkgebied Ruimte voor Eerbeek.	Wanneer het Haltermodel extra impulsen krijgt en er plannen zijn uitgewerkt voor extra winkeltoevoeging aan het kernwinkelgebied en er zicht is op verplaatsing vanuit de aanloopgebieden en daarbuiten.
5	Uitvoering investeringsprogramma Recreatie en Toerisme	Ureninzet binnen bestaande capaciteit. Dekking investeringen uit bestemmingsreserve Toerisme.	Wanneer het investeringsprogramma conform de bijbehorende planning wordt uitgevoerd.

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
Bestuursprogramma 2015-2018 Schakelen naar de toekomst	2014	2018

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde ontwikkeling		Bron
14	Funciemenging	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.	2015: 45,2	2016: 45,6	LISA
15	Bruto gemeentelijk product	Bruto gemeentelijk product (BGP) is het product van de toegevoegde waarde per baan en het aantal banen in een gemeente. De verhoudingswaarde tussen verwacht BGP en gemeten BGP geeft aan of er boven verwachting (<100) of beneden verwachting (>100) wordt gemeten.	2013: 125	Pm	Atlas voor gemeenten
16	Vestigingen (van bedrijven)	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	2015: 125,3 Absoluut: 2.624 vestigingen	2016: 131,1 Absoluut: 2.745 vestigingen	LISA

Klimaatmaatregelen

Wat willen we bereiken?

Wij dragen bij aan de veiligheid met betrekking tot hoog water in de IJssel.

Welke rol hebben we?

In dit werkgebied leveren vooral Rijkswaterstaat en het Waterschap een inspanning. Wij faciliteren de dijkverleggingen in Cortenoever en de Voorsterklei conform de met hen gemaakte afspraken. En faciliteren goede oplossingen voor agrarische bedrijven en inwoners. De dijkverleggingen zijn nagenoeg afgerond. Nu monitoren wij de ontwikkeling van het Deltaprogramma Grote Rivieren met eventuele maatregelen voor de lange termijn.

	Wat gaan we doen?	Wat mag het kosten?	Wanneer zijn we tevreden?
	Raad (ook in LTA)		
1	Mogelijk nieuwe kaderstelling in de zin van een standpuntbepaling over het Deltaprogramma Grote Rivieren.	Ureninzet binnen bestaande capaciteit	Pm
	College		
2	Faciliteren afronden/afhechten dijkverleggingen Cortenoever en Voorsterklei, inclusief de verplaatsing van agrarische ondernemingen en (dienst)woningen.	Ureninzet binnen bestaande capaciteit	Wanneer de afronding verloopt volgens de gemaakte afspraken.

Landgoederen en cultureel erfgoed

Actieprogramma Landgoederen is geëindigd op 31 december 2016.

Natuur en landschap

Wat willen we bereiken?

Wij streven naar behoud en versterking van natuur en landschap, zonder de ontwikkeling van nieuwe natuurgebieden. De bestaande balans tussen het areaal natuur en areaal agrarische grond willen we behouden.

Welke rol spelen we?

In dit werkgebied levert vooral de samenleving een inspanning. Wij faciliteren initiatieven door uitvoering te geven aan het landschapscontract. Dit contract loopt af op 31 december 2018.

	Wat gaan we doen?	Wat mag het kosten?	Wanneer zijn we tevreden?
	Raad (ook in LTA)		
1	Geen nieuwe kaderstelling		
	College		
2	Afronden van het landschapscontract.	Ureninzet binnen bestaande capaciteit. Voor verschillende projecten in het kader van de plattelandsontwikkeling, zoals het Landschapscontract, worden de kosten geheel bekostigd uit subsidie van de Provincie Gelderland en eigen gemeentelijke reserves.	Wanneer de gelden uit het contract in 2018 voor meer dan 70% zijn benut.
3	Voorbereiding en ontwikkeling groene opgave, onderdeel 'landschappelijke en recreatieve versterking' tussen Zutphen en Brummen.	Kosten worden volledig vergoed door rijk, provincie en waterschap. Inclusief ambtelijke ureninzet.	Pm.

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
Landschapscontract Brummen 2014-2018	2014	2018
Bestuursprogramma 2015-2018 Schakelen naar de toekomst	2014	2018

Openbare ruimte en afval

Wat willen we bereiken?

Wij willen een prettige woon- en leefomgeving voor onze inwoners. Een zo duurzaam, efficiënt en effectief mogelijk basisbeheer. Innovatief op basis van bewezen technische en maatschappelijke concepten en alleen wanneer dat op termijn kosten bespaart.

Welke rol hebben we?

In dit werkgebied leveren wij als gemeente de grootste inspanning. Wij zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van de openbare ruimte en afvalverwerking. Voor alle bovengrondse en ondergrondse infrastructuur, zoals de riolering. We zien incidenteel ruimte voor initiatieven van inwoners en ondernemers om zelf de openbare ruimte te beheren. Niet met het oog op een kostenbesparing, maar met het oog op een vergroting van de sociale cohesie.

	Wat gaan we doen?	Wat mag het kosten?	Wanneer zijn we tevreden?
	Raad (ook in LTA)		
1	Geen nieuwe kaderstelling		
	College		

2	Handhaven onderhoudsniveau C beheer openbare ruimte. Toegangsroutes naar en in de centra van Brummen en Eerbeek onderhoudsniveau B.		Wanneer het onderhoudsniveau wordt gerealiseerd.
3	Voortzetten uitvoering plan 'Van afval naar grondstof'.	Ureninzet binnen bestaande capaciteit	Wanneer de omvang van het huishoudelijk afval wordt terug gebracht naar 100 kg per inwoner in 2018.
4	Uitvoering verbetermaatregelen aan het gemeentelijk rioelstelsel'.	Ureninzet binnen bestaande capaciteit	Wanneer er niet meer dan eens per 5 jaar overlast en maximaal een keer per 25 jaar schade door water op straat plaatsvindt in woongebieden en op bedrijfsterreinen. Er niet meer dan eens per 10 jaar overlast en geen schade door water op straat plaats vindt in winkelcentra en op de hoofdinfrastructuur.
5	Uitvoering vervangingsplan Openbare verlichting.	Ureninzet binnen bestaande capaciteit.	Als in 2021 180 MWh/jaar bespaard is op het energieverbruik van de openbare verlichting (t.o.v. 2016)

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
<u>Uitvoeringsplan 'Van afval naar grondstof'</u>	2014	2018
<u>Bestuursprogramma 2015-2018 Schakelen naar de toekomst</u>	2014	2018
<u>Koersdocument jeugd- en jongerenbeleid inclusief uitvoeringsprogramma</u>	2015	2018
<u>Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2016-2020</u>	2015	2020
<u>Beleidsplan Openbare Verlichting 2016-2020</u>	2016	2020

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde ontwikkeling		Bron
33	Omvang huishoudelijk afval.	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg).	2015: 151 kg	2016: 105 kg	Circulus Berkel

Verkeer en vervoer

Wat willen we bereiken?

Wij streven naar een optimale bereikbaarheid en verkeersveiligheid. En behartigen daarbij de belangen van onze industrie, bedrijven en inwoners. En streven naar minimale overlast van verkeer met het oog op een goede leefbaarheid.

Welke rol hebben we?

In dit werkgebied levert vooral de gemeente een inspanning. Wij monitoren de ontwikkelingen ten aanzien van de provinciale wegen en het spoor. En faciliteren ontwikkelingen die we passend vinden.

	Wat gaan we doen?	Wat mag het kosten?	Wanneer zijn we tevreden?
	Raad (ook in LTA)		
1	Geen nieuwe kaderstelling		
	College		
2	Monitoring, advies en belangenbehartiging ten aanzien van de volgende ontwikkelingen: a. plannen van de provincie voor een	Ureninzet binnen bestaande capaciteit.	Wanneer er in 2018 meer duidelijkheid komt over de plannen van rijk en provincie.

	verbetering van de aansluiting van de N345 op de N348; b. (mogelijke) intensivering van het goederenvervoer over het spoor Arnhem-Zutphen; c. oplossing voor de N786. In het bijzonder aandacht voor een goede ontsluiting van en voor de papierindustrie. En daarbij aandacht voor goede verbindingen tussen het centrumgebied en het Wilhelminapark/Landal Coldenhove.		
3	Lobby voortzetten om de westelijke rondweg Brummen op de provinciale verkeersagenda te Krijgen.	Ureninzet binnen bestaande capaciteit.	Wanneer de westelijke rondweg in deze bestuursperiode (uiterlijk 2018) op de provinciale verkeersagenda wordt geplaatst?
4	Faciliteren van de planontwikkeling voor de rondweg om de Hoven en faciliteren van de aanleg.	Ureninzet binnen bestaande capaciteit.	Wanneer de rondweg wordt ingepast volgens het onherroepelijke inpassingsplan en Brummense inwoners en bedrijven die schade lijden als gevolg hiervan worden gecompenseerd.
5	Uitvoering gemeenschappelijke regeling Basismobiliteit.	De kosten vanaf 2017 kunnen binnen de bestaande budgetten voor leerlingenvervoer en voor WMO- vervoer worden gedekt.	Wanneer er in 2018 positieve ervaringen met het nieuwe netwerk worden opgedaan.

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
<u>Bestuursprogramma 2015-2018 Schakelen naar de toekomst</u>	2014	2018
<u>Kadernota Basismobiliteit 'Op Weg'</u>	2015	PM
<u>Gemeenschappelijke regeling Basismobiliteit</u>	2016	PM

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde ontwikkeling		Bron
12	Ziekenhuisopname na verkeersongeval met motorvoertuig.	Percentage als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.	2014: 10 %	Pm	VeiligheidNL
13	Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser.	Percentage als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.	2014: 9 %	Pm	VeiligheidNL

Wonen

Wat willen we bereiken?

Wij willen goede huisvesting voor iedereen. Een ontwikkeling van de woningvoorraad die voorziet in oplossingen voor krimp, vergrijzing, het scheiden van wonen en zorg, ontgroening, beschikbaarheid, betaalbaarheid en verdeling van woonruimte. Duurzame woningen met een gezond leefklimaat. En een groene en duurzame leefomgeving. In het bijzonder zien wij een relatie met de ontwikkelingen in het sociale domein voor wat betreft de huisvesting van speciale doelgroepen in het kader van beschermd wonen, inclusief statushouders. Ons streven is dat onze oudere inwoners in hun wijk of kern kunnen blijven wonen. Ook vanuit het oogpunt van mantelzorg is dit wenselijk. We zetten in op woningen waar ouderen lang zelfstandig kunnen wonen. Woningen kunnen indien nodig worden aangepast.

Welke rol hebben we?

In dit werkgebied levert vooral de samenleving een inspanning. Met name de woningcorporaties, de huurdersverenigingen en ontwikkelaars. De woningmarkt is veranderd. Het gaat meer om kleinschalig en vraaggericht ontwikkelen. Samenwerking met bewoners en ontwikkelaars is belangrijker geworden. De corporaties beperken zich tot hun kerntaak, de sociale woningvoorraad. Een opgave in het duurdere segment zal moeten worden opgepakt door de particuliere sector. De wettelijke posities van gemeente, woningcorporaties en huurdersverenigingen zijn veranderd. En daarmee ook de samenwerking. De woonvisie is gereed. Wij hebben vooral een regisserende, faciliterende en toetsende rol bij de uitvoering van deze visie.

	Wat gaan we doen?	Wat mag het kosten?	Wanneer zijn we tevreden?
	Raad (ook in LTA)		
1	Besluitvorming over 'blijverslening'	Ureninzet binnen bestaande capaciteit	Wanneer er met de blijverslening positieve ervaringen worden opgedaan.
	College		
2	Uitvoering woonvisie; uitvoeringsprogramma, prestatieafspraken en toepassing afwegingskader woningbouw.	Ureninzet binnen bestaande capaciteit	Een goed functionerende woningmarkt. Vraag en aanbod sluiten goed op elkaar aan. En afspraken met onze partners voor de primaire doelgroep worden nagekomen.

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
<u>Bestuursprogramma 2015-2018 Schakelen naar de toekomst</u>	2014	2018
<u>Woonvisie 'Wonen in de gemeente Brummen' 2016-2025, incl. uitvoeringsprogramma en afwegingskader woningbouw</u>	2016	2018

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde ontwikkeling		Bron
35	Gemiddelde WOZ-waarde	De gemiddelde WOZ waarde van woningen in euro's	2015: € 233.000	2016: € 233.000	CBS
36	Nieuw gebouwde woningen	Het aantal nieuwbouwwoningen per 1.000 woningen	2013: 3	2014: 4,3	Basisregistratie adressen en gebouwen
37	Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.	2015: 79,2	2016: 80,2	CBS
38	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishoudens	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een eenpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten	2015: € 569	2016: € 565	COELO
39	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten	2015: € 832	2016: € 817	COELO

Toelichting op de financiële ontwikkelingen

Programma 2 - Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer

	Begroting 2016 nw	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Lasten						
Incidenteel	€ 651	€ 280	€ 55	€ 152	€ 81	€ 21
Structureel (incl. organisatie)	€ 11.566	€ 9.820	€ 9.179	€ 9.114	€ 9.156	€ 8.956
Totale lasten (excl. bestemming)	€ 12.217	€ 10.100	€ 9.234	€ 9.267	€ 9.237	€ 8.977
Baten						
Incidenteel	€ 464	€ 60	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel	€ 6.644	€ 6.104	€ 5.574	€ 5.393	€ 5.315	€ 4.974
Totale baten (excl. bestemming)	€ 7.108	€ 6.164	€ 5.574	€ 5.393	€ 5.315	€ 4.974
Saldo excl. bestemmingen	€ 5.109	€ 3.936	€ 3.660	€ 3.874	€ 3.922	€ 4.003
Bestemmingen						
Toevoeging aan reserves	€ 57	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Onttrekking aan reserves	€ 582	€ 547	€ 443	€ 571	€ 699	€ 756
Bestemmingen per saldo	-€ 525	-€ 547	-€ 443	-€ 571	-€ 699	-€ 756
Saldo incl. bestemmingen	€ 4.584	€ 3.389	€ 3.218	€ 3.303	€ 3.224	€ 3.247

Het financiële verloop van de werkgebieden

Bij het programma horen de volgende werkgebieden. De bedragen betreffen de uitkomsten na bestemming, dus inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan reserves:

	2017	2018	2019	2020	2021
Werkgebieden x € 1.000	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Ruimte voor Eerbeek	€ 280	€ 265	€ 265	€ 265	€ 265
Centrum Brummen	€ 13	€ 13	€ 13	€ 13	€ 13
Duurzame Energie	€ 35	€ 40	€ 106	€ 40	€ 40
Klimaatmaatregelen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Landgoederen en Cult. Erfgoed	€ 150	€ 158	€ 155	€ 155	€ 156
Natuur en Landschap	€ 346	€ 292	€ 278	€ 278	€ 278
Openbare Ruimte en Afval	€ 2.224	€ 2.119	€ 2.159	€ 2.154	€ 2.177
Verkeer en Vervoer	€ 312	€ 294	€ 299	€ 299	€ 300
Wonen	-€ 62	-€ 54	-€ 61	-€ 71	-€ 71
Economie, Recr. en Toer.	€ 91	€ 91	€ 91	€ 91	€ 90
Totaal 2 Ruimtelijke ontwikkeling en beheer	€ 3.389	€ 3.218	€ 3.305	€ 3.224	€ 3.248

Kenmerkende mutaties 2018-2021

De toename van de kosten naar 2018 toe is met name het gevolg van de incidentele activiteiten die hieronder worden toegelicht. Aanvullend nog de volgende opmerkingen:

- De meerjarig opgenomen ramingen voor het project circulair bermgras en grond(water)beheer komen ten laste van de reserve Duurzaamheid.
- In de begroting is vanaf de jaarschijf 2018 rekening gehouden met de kapitaallasten van de aanleg van een fiets/voetbrug over de N348 in de kern Brummen. Het gaat hierbij om een investering van € 500.000, met een structurele kapitaallast van € 18.278, jaarlijks te dekken uit de reserve Toerisme

en Recreatie.

- Uitgangspunt bij de verwijdering van huishoudelijk afval en het rioolbeheer is 100% kostendekking. Jaarlijkse overschotten of tekorten worden op rekeningsbasis verrekend met de beschikbare reserve en voorziening. Gezien de stand van deze fondsen en de te verwachten kostenontwikkeling richting 2018 en volgende jaren, is het beeld dat de tarieven 2018 voor de afvalstoffenheffing met 7,5% kunnen worden verlaagd. Voor de rioolheffing 2018 is de verwachting dat de tarieven met 5,0% naar beneden kunnen worden bijgesteld.

Toelichting op de geraamde incidentele lasten (bedragen x € 1.000)

Onderwerp	2018	2019	2020	2021
Hogere waarden woningen Eerbeek-Zuid		€ 66		
Project circulair bermgras (uit reserve)	€ 6	€ 6	€ 6	€ 6
Gebiedsgericht grond(water)beheer (uit reserve)	€ 10	€ 10	€ 5	€ 5
Verwijderen grafzerken begraafplaats Eerbeek	€ 14			
Opstart proces opstellen Omgevingsplan	€ 25			
Herziening bestemmingsplan buitengebied		€ 60	€ 50	
Onderzoekskosten gemeentelijk rioleringsplan (GRP)			€ 20	
Evaluatie woonbeleid		€ 10		
Urnenzuil begraafplaats Brummen				€ 10
TOTAAL	€ 55	€ 152	€ 81	€ 21

Portefeuillehouders: J. Pierik - van der Snel**Dit programma gaat over de volgende werkgebieden**

- Arbeidsparticipatie
- Wet maatschappelijke ondersteuning
- Jeugdzorg

In de gemeente Brummen bieden we passende en juiste zorg voor onze inwoners en brengen deze zorg en ondersteuning terug naar de menselijke maat. Zorg sluit aan bij de leef- en woonwereld van onze inwoners en heeft een verbinding met de lokale structuur. De vraag van de inwoners is leidend: zij moeten zorg en ondersteuning krijgen die het best aansluit bij hun behoefte. Toeleiding en toegang tot voorzieningen komt onafhankelijk tot stand. Onder het motto “Wij Werken Samen Voor Brummen” werkt iedereen samen gericht op het centraal stellen van de vraag van onze inwoner. Samen realiseren we de samenredzaamheid in Brummen. We stimuleren innovatie, vernieuwing in het zorg en ondersteuningsaanbod in onze gemeente.

De gemeenteraad van Brummen heeft besloten dat we in Brummen integraal deze taken vormgeven, inrichten, sturen en uitvoeren. De activiteiten in programma 3 en 4 worden conform het Integraal beleidsnota 3 Decentralisaties Gemeente Brummen (2014) vormgegeven en uitgevoerd.

We werken programmatisch. Dat wil zeggen dat alle doelen en activiteiten die nodig zijn om deze te realiseren worden opgenomen in een integraal uitvoeringsprogramma. In dit Programmaplan ‘Samen Goed Voor Elkaar’ zijn de 8 doelstellingen voor de gemeente Brummen bepaald:

1. De vraag en vraaggerichte dienstverlening staat centraal
2. Inwoners zijn in staat om en kunnen langer, zelfstandig (blijven) wonen in de gemeente Brummen
3. Door een goede informatie, advies, een sluitende preventieve aanpak en algemene voorzieningen realiseren we minder gebruik van individuele en maatwerkvoorzieningen
4. We vergroten de samenredzaamheid in Brummen
5. We vergroten de arbeidsparticipatie met specifiek aandacht voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt
6. Ieder kind kan gezond en veilig opgroeien en zich ontwikkelen tot een inwoner die vanuit eigen kracht naar vermogen volwaardig participeert in onze samenleving
7. We verbeteren de gezondheid en de beleving van gezondheid van inwoners
8. We voeren de taken als gemeente uit binnen de beschikbare budgetten van het Rijk

In deze begroting volgen we voor het Sociale Domein (programma 3) en voor Samenleving (programma 4) de volgende lijnen:

- 1) Het ingezette beleid van de afgelopen 3 jaar wordt gecontinueerd.
- 2) De lokale structuur die nodig is om de doelen te realiseren (wijkteam TVE en organisatie van Algemene Voorzieningen) wordt verder doorontwikkeld.
- 3) Uitvoeren van een meerjarige investeringsagenda om de verdere transformatie bij zorg en welzijn vorm te geven.

Arbeidsparticipatie

Wat willen we bereiken?

We vergroten van de arbeidsparticipatie met specifiek aandacht voor inwoners met een afstand tot de Arbeidsmarkt (doelstelling 5 van het programmaplan Samen Goed Voor Elkaar)

Welke rol hebben we?

De gemeente is als opdrachtgever en regisseur aan zet om tot realisatie van de doelen, doelstellingen en het behalen van resultaten te komen. De samenwerking met werkgevers is daarin cruciaal. Voor het bieden en realiseren van passende arbeidsmatige activiteiten en werkervaringsplaatsen kunnen we ook niet zonder de inspanning van de samenleving.

	<i>Wat gaan we doen?</i>	<i>Wat mag het kosten?</i>	<i>Wanneer zijn we tevreden?</i>
	Raad (ook in LTA)		
1	Geen nieuwe kaderstelling		
	College		
2	Uitvoering van het Spoorboek Werk	Uitvoering via bestaande re-integratie middelen Rijk PM via investeringsagenda 2018	<ul style="list-style-type: none"> De uitvoering van het spoorboek ligt op koers; Meer uitkeringsgerechtigden met een afstand tot de arbeidsmarkt zijn regulier bij een werkgever aan het werk; Alle uitkeringsgerechtigden hebben een actueel ondersteuningsplan gericht op werk of participatie; Het aantal uitkeringsgerechtigden met een ontheffing arbeidsplicht is fors gedaald en iedereen beschikt over een passend integraal ondersteuningsplan
3	Uitvoering van het Actieplan Integratie Nieuwkomers	Uitvoering via bestaande middelen Rijk	<ul style="list-style-type: none"> Nieuwkomers (statushouders) beschikken allen over een taalcoach en worden ondersteunt door het Taalhuis Brummen Alle nieuwkomers (statushouders) hebben de participatieverklaring ondertekend; Er is voldoende passende huisvesting gerealiseerd voor statushouders in de gemeente Brummen Er is draagvlak in de Brummense samenleving voor opvang van vluchtelingen, huisvesting van en het met wederzijds respect samenleven met nieuwkomers in onze gemeente
4	Uitvoeringsplan Armoedebeleid	Uitvoering via bestaande middelen Rijk PM via investeringsagenda	Uitvoering conform uitvoeringsplan van de nota integrale nota armoedebeleid (Raad november 2017)
5	Afwikkeling en liquidatie GR Delta	De afwikkeling en liquidatie van de GR Delta gaat kosten met zich meebrengen. Hoeveel de kosten bedragen is nu niet te voorzien. In de weerstandreserve is in kosten voorzien.	<ul style="list-style-type: none"> De afwikkeling en liquidatie van de GR Delta is 31.12.2018 afgerond; Het formeel werkgeverschap voor de Brummense Wsw-ers is op een zorgvuldige wijze tijdig elders georganiseerd;

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
<u>Bestuursprogramma 2015-2018 Schakelen naar de toekomst</u>	2014	2018
<u>Integraal beleidsnota 3 Decentralisaties Gemeente Brummen</u>	2014	
<u>Beleidsnota Participatiewet 2015 – 2016 gemeente Brummen</u>	2014	2017
Investeringsagenda 'Samen Goed Voor Elkaar'	2017	2020
<u>Programmaplan 'Samen Goed Voor Elkaar'</u>	2017	2018
<u>Actieplan Nieuwkomers in Brummen</u>	2016	2018
<u>Strategisch Plan "Wij Werken Samen Voor Brummen" Algemene Voorzieningen in de gemeente Brummen</u>	2016	2020

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde ontwikkeling		Bron
21	Aantal banen.	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	2015: 585,8 Absoluut: 12.265 banen	2016: 598,3 Absoluut: 12.527 banen	LISA
24	Netto participatiegraad.	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2015: 65,2 %	2016: 66 %	CBS
28	Personen met een lopend re-integratietraject.	Het aantal re-integratie voorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	2015: 62,3 Absoluut: 130 re-integratie-voorzieningen	2016: 54,7 Absoluut: 115 re-integratie-voorzieningen	CBS

Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Wat willen we bereiken?

Inwoners zijn in staat om en kunnen langer, zelfstandig (blijven) wonen in de gemeente Brummen. Door goede informatie, advies, een sluitende preventieve aanpak en algemene voorzieningen realiseren we minder gebruik van individuele en maatwerkvoorzieningen. We vergroten de samenredzaamheid in Brummen. Ieder kind kan gezond en veilig opgroeien om zich te ontwikkelen tot een inwoner die vanuit eigen kracht naar vermogen volwaardig participeert in onze samenleving. We verbeteren de gezondheid en de beleving van gezondheid van inwoners.

Welke rol hebben we?

De gemeente is als opdrachtgever en regisseur aan zet om tot realisatie van de doelen, doelstellingen en het behalen van resultaten te komen. De samenleving is ook aan zet. We gaan uit van zelfinitiatief van inwoners bij het organiseren van activiteiten en initiatieven. Maatschappelijke partners en zorgaanbieders zijn aan zet om conform de door de raad vastgestelde kaders voor de transformatie de uitvoering samen met inwoners, andere partners, het TVE en gemeente vorm te geven.

	Wat gaan we doen?	Wat mag het kosten?	Wanneer zijn we tevreden?
	Raad (ook in LTA)		
1	Integrale Raamovereenkomst Wmo – Jeugd en Beschermd Wonen 2019	-	<ul style="list-style-type: none"> De nieuwe Integrale Raamovereenkomst Wmo – Jeugd en Beschermd Wonen 2019 is door de Raad van Brummen tijdig vastgesteld. Het Team Voor Elkaar is opgeleid en heeft de

			kennis en omvang die nodig is om met de nieuwe Raamovereenkomst te werken.
	College		
2	Uitvoering Spoorboekje ontmoeting en dagbesteding	Uitvoering via reguliere begroting Wmo	<ul style="list-style-type: none"> De uitvoering van het spoorboekje ontmoeting en dagbesteding ligt op koers; 4 laagdrempelige dagbestedings- en ontmoetingsvoorzieningen zijn gerealiseerd en in uitvoering; Expertisefunctie dagbesteding en ontmoeting gericht op ondersteuning en facilitering van zelfstandig operationele initiatieven in ingericht en in uitvoering; Daling maatwerkvoorzieningen dagbesteding met 5 %
3	Uitvoering aanpak ouderenondersteuning, inclusief wonen	Uitvoering via reguliere begroting Wmo	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoering van de aanpak ouderenondersteuning, inclusief wonen ligt op koers;
4	Uitvoering spoorboek Vrijwillige inzet	Uitvoering via reguliere begroting Wmo PM via investeringsagenda 2018	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoering spoorboek Vrijwillige inzet ligt op koers; Expertisefunctie vrijwillige inzet gericht op ondersteuning en facilitering van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties en het werken met vrijwilligers is ingericht en in uitvoering
5	Uitvoering spoorboek Mantelzorg	Uitvoering via reguliere begroting Wmo	<ul style="list-style-type: none"> Het Knooppunt Mantelzorg functioneert zoals beschreven in het spoorboekje Mantelzorg
6	Uitvoering werkagenda Zorglandschap	NTB	<ul style="list-style-type: none"> De werkagenda zorglandschap is in samenwerking met Zorgverzekeraar en aanbieders in ontwikkeling. De uitvoering zal mede in 2018 plaatsvinden. We zijn tevreden wanneer we samen met Zorgverzekeraar, huisartsen en aanbieders tot een goede samenwerking en concrete resultaten komen.
7	Uitvoering transformatieagenda Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen GGZ	Uitvoering via reguliere begroting Wmo PM via investeringsagenda 2018	<ul style="list-style-type: none"> In 2017 zal de Raad nog keuzes moeten maken die bepalend zijn voor Brummen. De opgave lokaal voor de gemeente Brummen is vooral gericht op de organisatie van goede en passende ambulante zorg en ondersteuning, Passende en juiste huisvesting en adequate algemene voorzieningen voor de doelgroep in Brummen;
8	Uitvoering Transformatieagenda Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	Uitvoering via reguliere begroting Wmo en Jeugd	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoering van de Transformatieagenda Huiselijk Geweld en Kindermishandeling ligt op koers; Het Team Voor Elkaar en andere lokale maatschappelijke partners in Brummen zijn geschoold en getraind in de nieuwe werkwijze;

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
<u>Bestuursprogramma 2015-2018 Schakelen naar de toekomst</u>	2014	2018
<u>Integraal beleidsnota 3 Decentralisaties Gemeente Brummen</u>	2014	
<u>Beleidsnota WMO 2015 – 2016 gemeente Brummen</u>	2014	2017
Investeringsagenda 'Samen Goed Voor Elkaar'	2017	2020
<u>Programmaplan 'Samen Goed Voor Elkaar'</u>	2017	2018
<u>Actieplan Nieuwkomers in Brummen</u>	2016	2018
<u>Strategisch Plan "Wij Werken Samen Voor Brummen" Algemene Voorzieningen in de gemeente Brummen</u>	2016	2020

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde ontwikkeling		Bron
27	Personen met een bijstandsuitkering	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners	2015: 229,5 Absoluut: 481 personen	2016: 223 Absoluut: 467 personen	CBS
32	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 1.000 inwoners. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 180 deelnemende gemeenten.	2015: 10,5 Absoluut: 220 cliënten	2016: 65 Absoluut: 1.361 cliënten	GMSD

Jeugdzorg

Wat willen we bereiken?

Ieder kind kan gezond en veilig opgroeien om zich te ontwikkelen tot een inwoner die vanuit eigen kracht naar vermogen volwaardig participeert in onze samenleving.

Welke rol hebben we?

De gemeente is als opdrachtgever en regisseur aan zet om tot realisatie van de doelen, doelstellingen en het behalen van resultaten te komen. De samenleving is ook aan zet. We gaan uit van zelfinitiatief van inwoners bij het organiseren van activiteiten en initiatieven. Maatschappelijke partners en zorgaanbieders zijn aan zet om conform de door de raad vastgestelde kaders voor de transformatie de uitvoering samen met inwoners, andere partners, het TVE en gemeente vorm te geven.

	Wat gaan we doen?	Wat mag het kosten?	Wanneer zijn we tevreden?
	Raad (ook in LTA)		
1	Integrale Raamovereenkomst Wmo – Jeugd en Beschermd Wonen 2019	NVT	<ul style="list-style-type: none"> De nieuwe Integrale Raamovereenkomst Wmo – Jeugd en Beschermd Wonen 2019 is door de Raad van Brummen tijdig vastgesteld. Het Team Voor Elkaar is opgeleid en “klaar” voor uitvoering met de nieuwe integrale raamovereenkomst;
	College		
2	Uitvoering Spoorboek preventie jeugd. De vaststelling van het spoorboek door de gemeenteraad is voorzien in 2017.	Uitvoering via reguliere begroting Jeugd Investeringsagenda 2018	<ul style="list-style-type: none"> De uitvoering van het spoorboekje preventie jeugd ligt op koers; De samenwerking met huisartsen in Brummen is aantoonbaar versterkt; 5 % minder directe verwijzingen vanuit huisartsen naar zorgaanbieders;
3	Uitvoering van het Actieplan Integratie Nieuwkomers	Uitvoering via reguliere begroting Jeugd	<ul style="list-style-type: none"> Alle kinderen van nieuwkomers (statushouders) gaan naar school en krijgen indien nodig tijdelijke passende ondersteuning; Alle kinderen van nieuwkomers (statushouders) nemen deel aan de Brummense samenleving, participeren en krijgen indien nodig tijdelijke passende ondersteuning;

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
<u>Bestuursprogramma 2015-2018 Schakelen naar de toekomst</u>	2014	2018
<u>Integraal beleidsnota 3 Decentralisaties Gemeente Brummen</u>	2014	
<u>Lokaal beleidsplan Jeugd 2015 – 2016 gemeente Brummen</u>	2014	2017
<u>Koersdocument jeugd- en jongerenbeleid inclusief uitvoeringsprogramma</u>	2015	2018
Investeringsagenda 'Samen Goed Voor Elkaar'	2017	2020
<u>Programmaplan 'Samen Goed Voor Elkaar'</u>	2017	2018
<u>Actieplan Nieuwkomers in Brummen</u>	2016	2018
<u>Strategisch Plan "Wij Werken Samen Voor Brummen" Algemene Voorzieningen in de gemeente Brummen</u>	2016	2020

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde ontwikkeling		Bron
22	Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.	2012: 1,95 %	2015: 0,90 %	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
23	Kinderen in uitkeringsgezinnen	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	2012: 3,43 %	2015: 4,01 %	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
25	Achterstandsleerlingen	Het percentage leerlingen (4-12 jaar) in het primair onderwijs dat kans heeft op een leerachterstand.	2012: 8,32 %	PM	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
26	Werkeloze jongeren	Het percentage werkeloze jongeren (16-22 jaar).	2012: 1,17 %	2015: 0,60 %	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
29	Jongeren t/m 18 jaar met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.	2015: 9,1 %	2016: 9,2 %	CBS
30	Jongeren t/m 18 jaar met jeugdbescherming	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	2015: 1,2 %	2016: 1,1 %	CBS
31	Jongeren t/m 23 jaar met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).	2015: 0,4 %	2016: 0,3 %	CBS

Toelichting op de financiële ontwikkelingen

Programma 3 - Sociaal Domein

	Begroting 2016 nw	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Lasten						
Incidenteel	€ 154	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel (incl. organisatie)	€ 19.394	€ 19.717	€ 19.594	€ 19.648	€ 19.679	€ 19.693
Totale lasten (excl. bestemming)	€ 19.548	€ 19.717	€ 19.594	€ 19.648	€ 19.679	€ 19.693
Baten						
Incidenteel	€ 130	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel	€ 16.475	€ 15.602	€ 15.096	€ 14.997	€ 14.911	€ 14.996
Totale baten (excl. bestemming)	€ 16.605	€ 15.602	€ 15.096	€ 14.997	€ 14.911	€ 14.996
Saldo excl. bestemmingen	€ 2.943	€ 4.114	€ 4.498	€ 4.651	€ 4.767	€ 4.697
Bestemmingen						
Toevoeging aan reserves	€ 1.562	€ 858	€ 877	€ 844	€ 852	€ 942
Onttrekking aan reserves	€ 446	€ 1.321	€ 1.609	€ 1.618	€ 1.623	€ 1.587
Bestemmingen per saldo	€ 1.117	-€ 464	-€ 732	-€ 774	-€ 771	-€ 645
Saldo incl. bestemmingen	€ 4.060	€ 3.651	€ 3.766	€ 3.877	€ 3.997	€ 4.052

Het financiële verloop van de werkgebieden

Bij het programma horende de volgende producten van het college van burgemeester en wethouders. De bedragen betreffen de saldi na bestemming, dus inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan reserves:

	2017	2018	2019	2020	2021
Werkgebieden x € 1.000	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Arbeidsparticipatie	€ 1.396	€ 1.601	€ 1.707	€ 1.818	€ 1.864
Jeugdzorg	€ 59	€ 58	€ 58	€ 59	€ 59
Wet Maatschappelijke Ondersteuning	€ 2.196	€ 2.107	€ 2.111	€ 2.120	€ 2.129
Totaal 3 Sociaal Domein	€ 3.651	€ 3.766	€ 3.876	€ 3.997	€ 4.052

Kenmerkende mutaties 2018-2021

- Vanaf 2017 wordt het klantmanagement bij de algemene bijstand en de werkgeversdienstverlening weer in eigen beheer binnen de Brummense organisatie uitgevoerd. Tot en met 2016 waren deze taken uitbesteed aan de gemeente Apeldoorn. Dit heeft er toe geleid dat het bedrag, dat aan Apeldoorn voor deze dienstverlening werd betaald, is gedaald met ruim € 342.000. Tegenover dit voordeel staat een stijging van de gemeentelijke personeelslasten binnen programma 5.
- Het aantal deelnemers aan de gemeentelijke zorgpolis is in 2016 fors toegenomen. Vandaar dat de raming voor deze voorziening vanaf 2018 is verhoogd met een structureel bedrag van € 110.000, tot een jaarlijks bedrag van € 150.000. Na 2018 wordt rekening gehouden met een verdere toename tot € 170.000.
- Via de gemeentefondsuitkering wordt een budget van € 70.000 ontvangen voor

armoedebestrijding onder kinderen. In 2017 wordt een nota integrale armoedebestrijding opgesteld waarin maatregelen worden opgenomen en over de inzet van de middelen wordt besloten. Binnen dit programma is vanaf 2018 rekening gehouden met een budget om de maatregelen te bekostigen.

- De rijksuitkering sociaal domein, onderdeel Participatie (WSW) bedroeg in 2015 nog afgerond € 2.456.000. Richting 2021 zal de uitkering dalen tot ruim € 1.500.000. Voor zover dit nadeel niet kan worden opgevangen door daling van de kosten, wordt de reserve sociaal domein aangesproken.
- Het onderdeel re-integratie binnen de rijksuitkering startte in 2015 met een bedrag van afgerond € 332.000. In tegenstelling tot de andere onderdelen, wordt bij budget een toename verwacht tot ruim € 483.000 in 2021.
- De rijksuitkering sociaal domein, onderdeel Jeugd startte in 2015 met een bedrag van ruim € 4.800.000. Voor de komende jaren wordt uitgegaan van een uitkering van rond de € 3.700.000. Net als bij de andere onderdelen van het sociaal domein geldt ook hier dat, waar kostendalingen niet mogelijk zijn, de reserve wordt aangesproken.
- Het laatste onderdeel van het sociaal domein 2015 is het onderdeel WMO 2015. In 2015 werd voor dit onderdeel nog een rijksuitkering ontvangen van ruim € 3.661.000. De komende jaren wordt een uitkering verwacht van rond de € 2.700.000.

Het beschikbare budget voor het gehele sociaal domein 2015 ontwikkelt zich de komende jaren zoals hieronder is aangegeven:

Omschrijving	2018	2019	2020	2021
<i>Sociaal Domein 2015</i>				
A Rijksuitkering, onderdeel Jeugd	€ 3.695.527	€ 3.695.532	€ 3.696.125	€ 3.716.181
B Rijksuitkering, onderdeel WMO 2015	€ 2.758.732	€ 2.725.796	€ 2.719.146	€ 2.714.434
C Rijksuitkering, onderdeel Participatie	€ 1.745.308	€ 1.659.073	€ 1.548.999	€ 1.502.528
D Rijksuitkering, onderdeel Reintegratie	€ 405.037	€ 425.823	€ 441.570	€ 483.368
E Overige inkomsten	€ 174.325	€ 174.325	€ 174.325	€ 174.325
Totaal budget Sociaal Domein vanaf 2015	€ 8.778.929	€ 8.680.549	€ 8.580.165	€ 8.590.836

- Wat geldt voor het sociaal domein 2015 geldt ook voor het WMO-taken 2007. Ook hiervoor is een bestemmingsreserve beschikbaar, waarmee over- en onderschrijdingen ten opzichte van het beschikbare rijksbudget worden verrekend. Deze reserve heeft een plafond van € 750.000. Ten opzichte van de begroting 2017 daalt de rijksuitkering naar 2018 toe met een bedrag van ruim € 61.000, te dekken uit deze reserve.

Portefeuillehouders: E. van Ooijen en L. Tuiten

Dit programma gaat over de volgende werkgebieden

- Maatschappelijke voorzieningen en welzijn
- Onderwijs en kinderopvang

Maatschappelijke voorzieningen en welzijn

De inspanningen die plaatsvinden in programma 4 dragen allen bij aan de doelstellingen uit het programmaplan 'Samen Goed Voor Elkaar'.

De activiteiten in programma 3 en 4 worden conform de integrale beleidsnota 3 Decentralisaties Gemeente Brummen (2014) vormgegeven en uitgevoerd. Om die reden worden deze in dit programma niet herhaald.

Ook de in Programma 3 genoemde lijnen exclusief de investeringsagenda is op dit programma van toepassing.

Welke rol hebben we?

De gemeente is als opdrachtgever en regisseur aan zet om tot realisatie van de doelstellingen te komen. De gemeente is ook als regisseur verantwoordelijk voor de integraliteit in de uitvoering in Brummen. De samenleving is ook aan zet. We gaan uit van zelfinitiatief van inwoners bij het organiseren van activiteiten en initiatieven. Maatschappelijke partners en zorgaanbieders zijn aan zet om conform de door de raad vastgestelde kaders voor de transformatie de uitvoering samen met inwoners, andere partners, het TVE en gemeente vorm te geven.

	<i>Wat gaan we doen?</i>	<i>Wat mag het kosten?</i>	<i>Wanneer zijn we tevreden?</i>
	Raad (ook in LTA)		
1	Geen nieuwe kaderstelling		
	College		
2	Doorontwikkeling van SWB naar een uitvoeringsorganisatie voor Algemene Voorzieningen in Brummen	Uitvoering via reguliere middelen programma Investeringsagenda 2018	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering van een vernieuwend en innovatief programma door de uitvoeringsorganisatie voor de algemene voorzieningen in de gemeente Brummen; • Uitvoering van een integraal programma op de gebieden van Kunst, Cultuur, Participatie & Educatie en Ontmoeting in samenwerking met de Bibliotheek Brummen – Voorst en de Culturele Stichting
3	Realisatie van een nieuw financieringsmodel SWB voor de uitvoering van de Algemene Voorzieningen. Binnen dit te ontwikkelen financieringsmodel zal onderzoek gedaan worden naar vastgoed SWB, samenwerking op het gebied van huisvesting met andere maatschappelijke partners, uitvoering PIOFACH taken en programmatische samenwerking.	PM	<ul style="list-style-type: none"> • Een nieuw financieringsmodel voor de uitvoeringsorganisatie van Algemene Voorzieningen is vastgesteld. Er zijn concrete stappen gezet richting een efficiëntere uitvoering van PIOFACH taken en samenwerking op gebied van huisvesting met andere maatschappelijke partners.
4	Spoorboek Integrale Gezondheid	Uitvoering via reguliere middelen programma PM via investeringsagenda 2018	<ul style="list-style-type: none"> • In het najaar 2017 zal de Raad een integrale nota gezondheid (inclusief sport) bespreken. De uitvoering daarvan zal ingericht worden middels een

		spoorboek. We zijn tevreden wanneer de uitvoering daarvan op koers ligt
--	--	---

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
<u>Bestuursprogramma 2015-2018 Schakelen naar de toekomst</u>	2014	2018
<u>Integraal beleidsnota 3 Decentralisaties Gemeente Brummen</u>	2014	N.v.t.
<u>Lokaal beleidsplan Jeugd 2015 – 2016 gemeente Brummen</u>	2014	2017
<u>Beleidsplan Maatschappelijke ondersteuning 2015 – 2016</u>	2014	2017
<u>Beleidsnota Participatiewet 2015 – 2016</u>	2014	2017
<u>Investeringsagenda ‘Samen Goed Voor Elkaar’</u>	2017	2020
<u>Programmaplan ‘Samen Goed Voor Elkaar’</u>	2017	2018
<u>Actieplan Nieuwkomers in Brummen</u>	2016	2018
<u>Strategisch Plan “Wij Werken Samen Voor Brummen” Algemene Voorzieningen in de gemeente Brummen</u>	2016	2020

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde ontwikkeling		Bron
20	Niet sporters	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.	2012: 49,5 %	2014: 50,2 %	CBS/RIVM

Onderwijs en kinderopvang

Wat willen we bereiken?

Wij willen goed onderwijs en goede huisvesting voor de lokale onderwijsinstellingen.

Welke rol hebben we?

De gemeente is als opdrachtgever en regisseur aan zet om tot realisatie van de doelstellingen te komen. De gemeente is ook als regisseur verantwoordelijk voor de integraliteit in de uitvoering in Brummen.

	Wat gaan we doen?	Wat mag het kosten?	Wanneer zijn we tevreden?
	Raad (ook in LTA)		
1	Geen nieuwe kaderstelling.		
	College		
2	We blijven inzetten op een goede uitvoering en dienstverlening leerplicht binnen het Team Voor Elkaar.	Uitvoering via reguliere middelen programma	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoering lopende activiteiten conform planning en verdere doorontwikkeling binnen Team Voor Elkaar.
3	We vergroten de inzet op Peuteropvang binnen de kinderopvang (voorschool) voor ouders die niet in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag.	Uitvoering via reguliere middelen programma	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoering lopende activiteiten conform planning en streven is alle peuters naar de voorschool (inspanningsverplichting vanuit Rijk).
4	Versterking samenwerking Voortgezet Onderwijs en MBO Onderwijs en TVE.	Uitvoering via reguliere middelen programma	<ul style="list-style-type: none"> Samenwerkingsafspraken Onderwijs en Team Voor Elkaar vastgesteld.
5	Pilot verbinden onderwijs en zorg.	Uitvoering via reguliere middelen programma	<ul style="list-style-type: none"> De pilot is conform planning uitgevoerd. Wanneer het aantal thuiszitters is gedaald conform de landelijke doelstelling: in 2020 geen kind langer dan 3 maanden thuis.

6	Goede huisvesting, beheer en onderhoud en herontwikkeling: <ul style="list-style-type: none"> Bouw twee scholen tot eind 2018; Overdragen beheer en onderhoud aan scholen; Verkenning herontwikkelingsmogelijkheden vrijkomende schoollocaties 		<ul style="list-style-type: none"> Wanneer de bouw van de scholen in 2017 is gestart; Wanneer het beheer en onderhoud voor de gerealiseerde scholen in 2018 is overgedragen; Wanneer er in 2018 duidelijkheid is over de herontwikkelingsmogelijkheden.
7	Huisvestingssituatie school De Lans op locatie Michaelshoeve verstevigen en renoveren		<ul style="list-style-type: none"> Als de grondsituatie is opgelost en er goede afspraken over renovatie zijn gemaakt.
8	We blijven inzetten op goed onderwijsachterstandenbeleid dat per 1-1-2018 in gaat		<ul style="list-style-type: none"> Uitvoering activiteiten van het nieuwe plan liggen op koers.
9	Het leerlingenvervoer onderbrengen in de basismobiliteit		<ul style="list-style-type: none"> Als het leerlingenvervoer op een goede wijze via de basismobiliteit uitgevoerd wordt.

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
<u>Integraal huisvestingsplan onderwijsvoorzieningen</u>	2007	N.v.t.
<u>Bestuursprogramma 2015-2018 Schakelen naar de toekomst</u>	2014	2018
<u>Integraal beleidsnota 3 Decentralisaties Gemeente Brummen</u>	2014	N.v.t.
<u>Lokaal beleidsplan Jeugd 2015 – 2016 gemeente Brummen</u>	2014	2017
Investeringsagenda 'Samen Goed Voor Elkaar'	2016	2020
<u>Programmaplan 'Samen Goed Voor Elkaar'</u>	2016	2018
<u>Actieplan Nieuwkomers in Brummen</u>	2016	2018
<u>Strategisch Plan "Wij Werken Samen Voor Brummen" Algemene Voorzieningen in de gemeente Brummen</u>	2016	2020
Nadere regels Alle peuters naar de voorschool (is nog in de maak)	2017	
Onderwijsachterstandenbeleidsplan (is nog in de maak)	2017	

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde ontwikkeling		Bron
17	Absoluut verzuim	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.	2014: 7 leerplichtigen	Pm	
18	Relatief verzuim	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.	2014: 29 leerplichtigen	Pm	
19	Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.	2012: 2,5 %	2014: 0,9 %	
20	Percentage van het aantal peuters in de leeftijd van 2,5 tot 4 jaar dat naar een voorschool gaat.	Gemeenten krijgen de inspanningsverplichting alle ouders van peuters te stimuleren hun peuter naar een voorschool te laten gaan.	Pm	Pm	
21	Aantal kinderen met een taalachterstand vanuit het Onderwijsachterstandenbeleid	Gemeenten moeten zicht hebben op het aantal kinderen met een taalachterstand en hoeveel kinderen hiervoor op een VVE groep zitten.	Pm	Pm	

Toelichting op financiële ontwikkelingen

Programma 4 - Samenleving

	Begroting 2016 nw	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Lasten						
Incidenteel	€ 40	€ 50	€ 13	€ 7	€ 0	€ 0
Structureel (incl. organisatie)	€ 4.629	€ 4.417	€ 4.427	€ 4.471	€ 4.483	€ 4.516
Totale lasten (excl. bestemming)	€ 4.669	€ 4.467	€ 4.440	€ 4.477	€ 4.483	€ 4.516
Baten						
Incidenteel	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel	€ 841	€ 818	€ 731	€ 722	€ 717	€ 719
Totale baten (excl. bestemming)	€ 841	€ 818	€ 731	€ 722	€ 717	€ 719
Saldo excl. bestemmingen	€ 3.828	€ 3.649	€ 3.710	€ 3.756	€ 3.766	€ 3.797
Bestemmingen						
Toevoeging aan reserves	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Onttrekking aan reserves	€ 47	€ 7	€ 84	€ 80	€ 7	€ 7
Bestemmingen per saldo	-€ 47	-€ 7	-€ 84	-€ 80	-€ 7	-€ 7
Saldo incl. bestemmingen	€ 3.781	€ 3.641	€ 3.625	€ 3.676	€ 3.759	€ 3.790

Kenmerkende mutaties 2018-2021

- Voor de jaren 2018 en 2019 is rekening gehouden met een budget van afgerond € 13.000 respectievelijk € 7.000, voor kosten die voortkomen uit de inrichting van een sportkoepel in de gemeente.
- Als gevolg van het niet doorgaan van de privatisering van de sportaccommodaties is nu meerjarig rekening gehouden met renovatie van velden voor rekening van de gemeente. In 2018 gaat het om renovatie van 1 sportveld. De renovatie overige velden volgt gefaseerd in de jaren na 2018.

Het financiële verloop van de werkgebieden

Bij het programma horen de volgende producten van het college van burgemeester en wethouders. De bedragen betreffen de saldi na bestemming, dus inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan reserves:

	2017	2018	2019	2020	2021
Werkgebieden x € 1.000	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Maatschappelijke Voorz. en Welzijn	€ 1.738	€ 1.659	€ 1.703	€ 1.688	€ 1.725
Onderwijs en Kinderopvang	€ 1.904	€ 1.965	€ 1.973	€ 2.071	€ 2.065
Totaal 4 Samenleving	€ 3.641	€ 3.624	€ 3.676	€ 3.759	€ 3.790

Programma 4 – Samenleving**2018****2021***Toelichting op de geraamde incidentele lasten (bedragen x € 1.000)*

Onderwerp	2018	2019	2020	2021
Inrichting sportkoepel	€ 13	€ 7		
TOTAAL	€ 13	€ 7		

Portefeuillehouders: J. Pierik – van der Snel, A van Hedel en E. van Ooijen

Dit programma gaat over de volgende werkgebieden

- Bedrijfsvoering
- Financiering en overig

Bedrijfsvoering

Wat willen we bereiken?

Onze bedrijfsvoering is er op gericht de dienstverlening verder te optimaliseren (zie werkgebied Bestuur en dienstverlening). Daarbij handelen we kostenbewust. De (meerjarige) begroting is op orde en er wordt kritisch op de financiën gelet. Met beperkte middelen leveren wij de best mogelijke dienstverlening en de meest efficiënte bedrijfsvoering. We zijn compact en flexibel om in te kunnen spelen op wettelijke en maatschappelijke veranderingen.

Welke rol hebben we?

De bedrijfsvoering is klantgericht, efficiënt, proces gestuurd en betrouwbaar. Vanuit het leanmanagement verbinden we een reductie aan kosten en het verkorten van doorlooptijden. De sturing vanuit management en medewerkers focust op houding en gedrag t.o.v. de klanten en is gericht op een voortdurende verbetering van het serviceniveau en de participatie. De sturing wordt ondersteund door kwalitatieve en kwantitatieve informatie op basis van metingen aan de hand van prestatie-indicatoren. We hebben deze speerpunten vastgelegd in een concernplan en procesplannen om gestructureerd een vervolg te kunnen geven aan het proces van de organisatieontwikkeling 'Wij werken voor Brummen'.

	<i>Wat gaan we doen?</i>	<i>Wat mag het kosten?</i>	<i>Wanneer zijn we tevreden?</i>
	Raad (ook in LTA)		
1	Geen nieuwe kaderstelling		
	College		
2	Invulling geven aan de wet Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) met behulp van de Monitor op Doelgerichte Digitalisering.	Ureninzet binnen bestaande capaciteit	Als Dienstverlening een 8 scoort op klanttevredenheid
3	Slimme processen en een uitgekende ICT ten behoeve van een flexibele, toekomstgerichte Bedrijfsvoering (zaakgerichtwerken)	Ureninzet binnen bestaande capaciteit	Als Dienstverlening een 8 scoort op klanttevredenheid
4	Slimmer werken: Samenwerking, Lean, Informatiemanagement en Mensen	Ureninzet binnen bestaande capaciteit	Als Dienstverlening een 8 scoort op klanttevredenheid
5	Invoeren producten (verplichtingen) van de landelijke Digitale Agenda 2020 van KINGVNG	Ureninzet binnen bestaande capaciteit	Als Dienstverlening een 8 scoort op klanttevredenheid

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
<u>Bestuursprogramma 2015-2018 Schakelen naar de toekomst</u>	2014	2018
<u>Perspectiefnota's 2015 en 2016</u>	2015 en 2016	2017

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde	Jaar	Bron
1	Formatie	Fte. per 1.000 inwoners (20.945)	6,65	2017	Eigen begroting

2	Bezetting	Fte. per 1.000 inwoners (20.945) per 1-1-2016	6,00	2017	Eigen begroting
3	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 574	2017	Eigen begroting
4	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	0,31%	2017	Eigen begroting
5	Overhead	% van totale lasten van de begroting	14,6%	2017	Eigen begroting

Financiering en overig

Wat willen we bereiken?

Voorwaarde voor een financieel gezonde gemeente is een meerjarig structureel sluitende begroting met een positieve algemene reserve. Voor de omvang van de algemene reserve wordt een ratio aangehouden van 1,4 maal de omvang van de weerstandsreserve. Via het creëren van begrotingsoverschotten en rekeningsresultaten wordt naar deze situatie toegewerkt. Pas als dit bereikt is kan “nieuw geld” worden ingezet voor “nieuw beleid”. Tot dat moment vraagt nieuw beleid om het ombuigen van bestaand beleid.

Bij de decentralisaties op het gebied van het sociale domein geldt dat de budgetten alleen voor deze doelen worden gebruikt en eventuele overschotten worden gestort in reserves. Bij tekorten in dit domein zal worden beoordeeld welke andere budgetten hiervoor noodzakelijk moeten worden ingezet.

Lokale heffingen

Bij het vaststellen van de tarieven van gemeentelijke heffingen geldt het uitgangspunt van 100% kostendekking. Bij de leges worden de tarieven alleen met het jaarlijkse inflatiepercentage gecorrigeerd. Om inwoners en bedrijven een zekere lastenverlichting te bieden, is de inflatiecorrectie OZB. voor 2017 niet doorgevoerd. Ook de toeristenbelasting wordt niet verder verhoogd.

De onbenutte belastingcapaciteit

In de programmabegroting wordt jaarlijks, in de paragraaf “weerstandsvormogen en risicobeheersing”, inzicht gegeven in de ontwikkeling van de onbenutte belastingcapaciteit. Deze onbenutte belastingcapaciteit zijn de extra structurele middelen die gegenereerd kunnen worden door de gemeentelijke belastingen en heffingen (OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges) te verhogen. Voor de heffingen zijn overigens regels gesteld: de tarieven mogen maximaal kostendekkend zijn in meerjarenperspectief.

Uitgangspunt bij de leges en heffingen zijn kostendekkende tarieven. Dit geldt ook voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Hierin zit geen ruimte die de weerstandscapaciteit vergroot. Blijft over de onbenutte capaciteit binnen de OZB.

Voor de OZB is de capaciteit te berekenen door de maximale belastingtarieven te vergelijken met de belastingtarieven in de gemeente Brummen. Voor de maximale belastingtarieven is gebruik gemaakt van de normen voor “een redelijk peil van de eigen heffingen” bij het zogenaamde artikel 12 beleid zoals genoemd in de circulaire Gemeentefonds.

Uitgaande van deze maximale tarieven en de Brummense tarieven 2017 is een onbenutte belastingcapaciteit 2017 berekend op afgerond € 1.953.000. De artikel 12 normen voor 2018 en volgende jaren worden jaarlijks bekend via de zogenaamde meicirculaire rond de gemeentefondsuitkering.

Deze bedragen zijn niet meegenomen bij het bepalen van de weerstandscapaciteit van de gemeente Brummen. Reden: Wijziging van OZB-tarieven boven het inflatiepercentage vereist een beleidswijziging van de Raad.

De ontwikkeling van de ambtelijke organisatie

De ambtelijke formatie heeft in 2018 een omvang van ruim 150 fte (2016: 142 fte). Achtergrond van deze formatietoename is oa. dat de inrichting van de procesgestuurde organisatie nagenoeg is afgerond en het organisatieplan voor het sociale domein nu volledig is gerealiseerd.

Verder zijn knelpunten als gevolg van het generatiepact op basis van de cao opgelost en is voorgesorteerd op de opvang van de natuurlijke uitstroom. Dit via het opleiden van eigen personeel om interne doorstroom mogelijk te maken en achterblijvende posities opnieuw invullen. Ook is het programma "Ruimte voor Eerbeek" nu voor het grootste deel met eigen personeel bemensd.

Al deze ontwikkelingen zijn vertaald in de doorontwikkeling van de ambtelijke formatie en daarmee de salariskosten. Ten opzichte van de geraamde ontwikkeling richting 2018, die in de begroting 2017 was opgenomen, is voor de komende jaren een stijging van de kosten te zien van af rond € 599.000. Voor ruim € 241.000 wordt dit bedrag opgevangen omdat werkzaamheden die waren uitbesteed aan de gemeente Apeldoorn nu weer binnen de Brummense organisatie worden uitgevoerd. Hetgeen resteert is een netto stijging van € 358.000, in hoofdzaak als gevolg van de ontwikkelingen die hierboven zijn genoemd.

De loonsom voor het Team voor Elkaar wordt gedekt binnen de ontvangen rijksmiddelen voor het sociaal domein en beïnvloeden de begrotingspositie daardoor niet.

De taakstellende besparing op de organisatiekosten

In de jaren na 2017 staan op basis van het strategische personeelsplanning 2018-2022 nog formatieverminderingen gepland voor diverse taakvelden binnen onze organisatie. De focus komt voor een groot deel te liggen in het opvangen van de natuurlijke uitstroom van personeel. In de periode 2018-2020 zal ruim 17 fte. de organisatie verlaten. De loonsom die hiermee gemoeid is bedraagt ca. € 1.100.000.

Als gevolg van automatisering en procesoptimalisatie verwachten we dat maar een deel van de vrijval ingevuld hoeft te worden. Hierdoor kan verdere invulling worden gegeven aan de taakstellende besparing. Met deze taakstelling moet vanaf 2017 een besparing op de organisatiekosten in brede zin worden bereikt van € 125.000 per jaar oplopend naar € 500.000 vanaf 2020.

Op dit moment is van deze taakstelling al een bedrag van € 161.000 gerealiseerd. De natuurlijke uitstroom in de komende jaren biedt mogelijkheden om de resterende taakstelling te realiseren. Hierop zal door het management worden gestuurd.

Net als voorgaande jaren is het, gezien de optredende vergrijzing in zowel de samenleving als in de ambtelijke organisatie, van groot belang te blijven investeren in aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden, vooral voor de jongere generaties. Het bieden van ruimte voor flexibele werktijden, thuiswerken, het beschikbaar stellen van eigentijdse werk- en communicatiemiddelen en het ondersteunen en faciliteren van opleidings- en loopbaanplannen maken onderdeel uit van die maatregelen.

	<i>Wat gaan we doen?</i>	<i>Wat mag het kosten?</i>	<i>Wanneer zijn we tevreden?</i>
	Raad (ook in LTA)		
1	Zorgen voor een algemene reserve met een omvang van 1,4 keer de weerstandsreserve		
2	Zorgen voor zoveel mogelijk kostendekkende tarieven		
	College		
3	Jaarlijks af te sluiten met een jaarrekening met een positief resultaat.		

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
Bestuursprogramma 2015-2018 Schakelen naar de toekomst	2014	2018
Perspectiefnota's 2015-2016	2015 en 2016	2017

Toelichting op de financiële ontwikkelingen

Programma 5 - Bedrijfsvoering en Financiering

	Begroting 2016 nw	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Lasten						
Incidenteel	€ 199	€ 29	€ 8	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel (incl. organisatie)	€ 2.279	€ 4.832	€ 6.002	€ 5.840	€ 5.754	€ 5.746
Totale lasten (excl. bestemming)	€ 2.478	€ 4.861	€ 6.010	€ 5.840	€ 5.754	€ 5.746
Baten						
Incidenteel	€ 173	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel	€ 19.669	€ 19.572	€ 20.334	€ 20.669	€ 21.085	€ 21.334
Totale baten (excl. bestemming)	€ 19.842	€ 19.572	€ 20.334	€ 20.669	€ 21.085	€ 21.334
Saldo excl. bestemmingen	-€ 17.363	-€ 14.711	-€ 14.324	-€ 14.830	-€ 15.331	-€ 15.588
Bestemmingen						
Toevoeging aan reserves	€ 166	€ 168	€ 168	€ 168	€ 168	€ 168
Onttrekking aan reserves	€ 34	€ 38	€ 135	€ 125	€ 126	€ 127
Bestemmingen per saldo	€ 132	€ 130	€ 33	€ 43	€ 42	€ 41
Saldo incl. bestemmingen	-€ 17.231	-€ 14.581	-€ 14.291	-€ 14.787	-€ 15.289	-€ 15.547

Het financiële verloop van de werkgebieden

Bij het programma horende de volgende producten van het college van burgemeester en wethouders. De bedragen betreffen de saldi na bestemming, dus inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan reserves:

	2017	2018	2019	2020	2021
Werkgebieden x € 1.000	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Bedrijfsvoering	€ 6.179	€ 7.083	€ 7.098	€ 7.041	€ 6.953
Financiering en Overig	-€ 20.760	-€ 21.374	-€ 21.886	-€ 22.330	-€ 22.501
Totaal 5 Bedrijfsvoering en Financiering	-€ 14.581	-€ 14.291	-€ 14.788	-€ 15.289	-€ 15.548

Dit programma toont jaarlijks een saldo dat als zich als een negatief bedrag presenteert. In de Brummense systematiek betekent dit een voordelig resultaat, dat binnen de totale begroting mede bijdraagt aan de bekostiging van de overige programma's. Achtergrond van dit positieve resultaat is het feit dat binnen dit programma het algemene deel van de gemeentefondsuitkering wordt verantwoord, naast de opbrengst van de onroerendezaakbelastingen.

Binnen dit programma staan tegenover deze opbrengsten vanaf 2017 de kosten van de bedrijfsvoering van de organisatie. Op basis van de begrotingsvoorschriften (BBV) mogen deze kosten (de overhead) niet meer via een opslag op de uren worden toegerekend aan de andere programma's, zoals tot en met 2016 gebeurde. Dit om de landelijke vergelijkbaarheid van gemeentebegrotingen te vergroten. Onder overhead worden o.a. begrepen de uren van de organisatie die niet aan andere programma's mogen worden toegerekend en kosten van huisvesting, tractiemiddelen, HRM. en ICT.

In deze Perspectiefnota is de urenverdeling 2017 van de ambtelijke organisatie qua kostenniveau en omvang ongewijzigd doorgezet richting komende jaren. Bij het samenstellen van de programmabegroting 2018-2021 zal de toerekening aan de verschillende programma's worden aangepast aan de nieuwste inzichten, o.a. rekening houdend met de voor 2018 geformuleerde prioriteiten.

De gemeentefondsuitkering is gebaseerd op de laatste rijks gegevens die bekend zijn geworden via de decembercirculaire 2016. De nieuwste informatie die via de meicirculaire 2017 bekend zal worden, wordt vervolgens betrokken bij voorbereiding van de programmabegroting 2018-2021.

Kenmerkende mutaties 2018-2021

- Bij de berekening van de opbrengst van de onroerendezaakbelastingen is voor de gehele periode 2018 tot en met 2021 uitgegaan van een inflatiecorrectie met 1% per jaar. Dit levert van jaar tot jaar een extra opbrengst op van rond de € 36.000.
- In de berekeningen is geen rekening gehouden met verhoging van het tarief voor de toeristenbelasting. Vanaf 2012 wordt een tarief geheven van € 1,35 per overnachting.
- De jaarlijks vanuit de begrotingsvoorschriften verplichte stelpost voor onvoorziene uitgaven wordt gehandhaafd op € 20.000 per jaar.
- Voor elk van de jaren 2018-2021 is rekening gehouden met een stelpost van € 25.000 voor rente van nog af te sluiten langlopende geldleningen.
- Vanaf 2017 is in de begroting een taakstellende besparing opgenomen op de organisatiekosten in brede zin van € 125.000 per jaar oplopend. Dit moet er toe leiden dat er eind 2020 een structurele besparing is bereikt van € 500.000. Met de tot nu toe getroffen maatregelen wordt in 2018 een besparing bereikt van bijna € 161.000, terwijl de taakstelling dat jaar € 250.000 bedraagt (2 x € 125.000). Nog in te vullen voor eind 2018 ruim € 89.000.

Toelichting op de geraamde incidentele lasten (bedragen x € 1.000)

Onderwerp	2018	2019	2020	2021
Herdruk promotiefolder	€ 8			
TOTAAL	€ 8			

Bijlagen

In onderstaande tabel een totaaloverzicht van de uitkomsten voor en na bestemming in de verschillende jaren, inclusief inzicht in de incidentele baten en lasten.

Totaal van de Programma's

	Begroting 2016 nw	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Lasten						
Incidenteel	€ 1.049	€ 396	€ 103	€ 159	€ 81	€ 21
Structureel (incl. organisatie)	€ 43.341	€ 43.065	€ 43.333	€ 43.259	€ 43.210	€ 43.068
Totale lasten (excl. bestemming)	€ 44.390	€ 43.461	€ 43.436	€ 43.417	€ 43.291	€ 43.089
Baten						
Incidenteel	€ 767	€ 60	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel	€ 44.124	€ 42.607	€ 42.231	€ 42.238	€ 42.446	€ 42.452
Totale baten (excl. bestemming)	€ 44.891	€ 42.667	€ 42.231	€ 42.238	€ 42.446	€ 42.452
Saldo excl. bestemmingen	-€ 502	€ 794	€ 1.205	€ 1.180	€ 845	€ 637
Bestemmingen						
Toevoeging aan reserves	€ 1.785	€ 1.026	€ 1.045	€ 1.012	€ 1.020	€ 1.110
Onttrekking aan reserves	€ 1.109	€ 1.914	€ 2.271	€ 2.394	€ 2.454	€ 2.477
Bestemmingen per saldo	€ 677	-€ 888	-€ 1.226	-€ 1.382	-€ 1.434	-€ 1.367
Saldo incl. bestemmingen	€ 175	-€ 94	-€ 21	-€ 202	-€ 589	-€ 731

nadelig   voordelig   voordelig   voordelig   voordelig   voordelig

In de kolom 2016 zijn de cijfers van de begroting 2016 na wijziging opgenomen. In dit geval betekent dat inclusief de uitkomst van de 1^e bestuursrapportage 2016. De cijfers in de kolom 2017 zijn gebaseerd op de vastgestelde begroting 2017.

In de programmabegroting 2018 zullen uitkomsten van de jaarrekening 2016 in de kolom 2016 worden meegenomen. De kolom 2017 zal dan zijn gewijzigd in de begroting 2017 na wijziging, dus inclusief de mutaties vanuit de 1^e bestuursrapportage 2017.

Bijlage 2 - Lasten en Baten werkgebieden 2016-2021

	2016 Nw.			2017			2018			2019			2020			2021		
Werkgebieden x € 1.000	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur en Dienstverlening	€ 3.329	€ 482	€ 2.847	€ 2.425	€ 498	€ 1.926	€ 2.242	€ 482	€ 1.760	€ 2.267	€ 444	€ 1.823	€ 2.210	€ 405	€ 1.805	€ 2.218	€ 417	€ 1.801
Veiligheid, Handhaving en Toezicht	€ 2.148	€ 13	€ 2.135	€ 1.892	€ 13	€ 1.879	€ 1.916	€ 15	€ 1.901	€ 1.919	€ 13	€ 1.906	€ 1.929	€ 13	€ 1.916	€ 1.939	€ 13	€ 1.926
Totaal 1 Bestuur en veiligheid	€ 5.477	€ 495	€ 4.982	€ 4.316	€ 511	€ 3.805	€ 4.158	€ 497	€ 3.661	€ 4.186	€ 457	€ 3.729	€ 4.139	€ 418	€ 3.721	€ 4.157	€ 430	€ 3.727
	2016 Nw.			2017			2018			2019			2020			2021		
Werkgebieden x € 1.000	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Ruimte voor Eerbeek	€ 518	€ 20	€ 497	€ 305	€ 25	€ 280	€ 265	€ 0	€ 265	€ 265	€ 0	€ 265	€ 265	€ 0	€ 265	€ 265	€ 0	€ 265
Centrum Brummen	€ 56	€ 0	€ 56	€ 13	€ 0	€ 13	€ 13	€ 0	€ 13	€ 13	€ 0	€ 13	€ 13	€ 0	€ 13	€ 13	€ 0	€ 13
Duurzame Energie	€ 34	€ 34	€ 0	€ 57	€ 22	€ 35	€ 56	€ 16	€ 40	€ 122	€ 16	€ 106	€ 51	€ 11	€ 40	€ 51	€ 11	€ 40
Klimaatmaatregelen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Landgoederen en Cult. Erfgoed	€ 383	€ 120	€ 263	€ 230	€ 80	€ 150	€ 211	€ 53	€ 158	€ 155	€ 0	€ 155	€ 155	€ 0	€ 155	€ 156	€ 0	€ 156
Natuur en Landschap	€ 360	€ 2	€ 358	€ 347	€ 0	€ 346	€ 292	€ 0	€ 292	€ 278	€ 0	€ 278	€ 278	€ 0	€ 278	€ 278	€ 0	€ 278
Openbare Ruimte en Afval	€ 8.206	€ 5.642	€ 2.565	€ 7.182	€ 4.958	€ 2.224	€ 6.881	€ 4.762	€ 2.119	€ 6.958	€ 4.799	€ 2.159	€ 7.038	€ 4.884	€ 2.154	€ 6.842	€ 4.665	€ 2.177
Verkeer en Vervoer	€ 468	€ 34	€ 434	€ 348	€ 36	€ 312	€ 330	€ 36	€ 294	€ 335	€ 36	€ 299	€ 335	€ 36	€ 299	€ 336	€ 36	€ 300
Wonen	€ 2.008	€ 1.696	€ 312	€ 1.305	€ 1.367	-€ 62	€ 949	€ 1.003	-€ 54	€ 904	€ 965	-€ 61	€ 864	€ 935	-€ 71	€ 800	€ 871	-€ 71
Economie, Recr. en Toer.	€ 240	€ 141	€ 99	€ 313	€ 222	€ 91	€ 238	€ 147	€ 91	€ 238	€ 147	€ 91	€ 238	€ 147	€ 91	€ 237	€ 147	€ 90
Totaal 2 Ruimtelijke ontwikkeling en beheer	€ 12.274	€ 7.690	€ 4.584	€ 10.100	€ 6.711	€ 3.389	€ 9.235	€ 6.017	€ 3.218	€ 9.268	€ 5.963	€ 3.305	€ 9.237	€ 6.013	€ 3.224	€ 8.978	€ 5.730	€ 3.248
	2016 Nw			2017			2018			2019			2020			2021		
Werkgebieden x € 1.000	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Arbeidsparticipatie	€ 8.201	€ 6.689	€ 1.511	€ 8.138	€ 6.742	€ 1.396	€ 8.349	€ 6.748	€ 1.601	€ 8.390	€ 6.683	€ 1.707	€ 8.406	€ 6.588	€ 1.818	€ 8.406	€ 6.542	€ 1.864
Jeugdzorg	€ 4.574	€ 4.322	€ 252	€ 3.796	€ 3.738	€ 59	€ 3.754	€ 3.696	€ 58	€ 3.754	€ 3.696	€ 58	€ 3.755	€ 3.696	€ 59	€ 3.775	€ 3.716	€ 59
Wet Maatschappelijke Ondersteuning	€ 8.336	€ 6.039	€ 2.297	€ 8.640	€ 6.444	€ 2.196	€ 8.368	€ 6.261	€ 2.107	€ 8.348	€ 6.237	€ 2.111	€ 8.370	€ 6.250	€ 2.120	€ 8.454	€ 6.325	€ 2.129
Totaal 3 Sociaal Domein	€ 21.110	€ 17.051	€ 4.060	€ 20.574	€ 16.924	€ 3.651	€ 20.471	€ 16.705	€ 3.766	€ 20.492	€ 16.616	€ 3.876	€ 20.531	€ 16.534	€ 3.997	€ 20.635	€ 16.583	€ 4.052
	2016 Nw			2017			2018			2019			2020			2021		
Werkgebieden x € 1.000	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Maatschappelijke Voorz. en Welzijn	€ 2.425	€ 693	€ 1.732	€ 2.407	€ 669	€ 1.738	€ 2.340	€ 681	€ 1.659	€ 2.385	€ 682	€ 1.703	€ 2.371	€ 683	€ 1.688	€ 2.410	€ 685	€ 1.725
Onderwijs en Kinderopvang	€ 2.245	€ 196	€ 2.049	€ 2.060	€ 156	€ 1.904	€ 2.100	€ 135	€ 1.965	€ 2.092	€ 119	€ 1.973	€ 2.112	€ 41	€ 2.071	€ 2.106	€ 41	€ 2.065
Totaal 4 Samenleving	€ 4.669	€ 889	€ 3.781	€ 4.467	€ 825	€ 3.641	€ 4.440	€ 816	€ 3.624	€ 4.477	€ 801	€ 3.676	€ 4.483	€ 724	€ 3.759	€ 4.516	€ 726	€ 3.790
	2016 Nw			2017			2018			2019			2020			2021		
Werkgebieden x € 1.000	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bedrijfsvoering	€ 3.294	€ 14	€ 3.280	€ 6.272	€ 93	€ 6.179	€ 7.282	€ 199	€ 7.083	€ 7.266	€ 168	€ 7.098	€ 7.258	€ 217	€ 7.041	€ 7.171	€ 218	€ 6.953
Financiering en Overig	-€ 650	€ 19.862	-€ 20.511	-€ 1.243	€ 19.517	-€ 20.760	-€ 1.105	€ 20.269	-€ 21.374	-€ 1.259	€ 20.627	-€ 21.886	-€ 1.336	€ 20.994	-€ 22.330	-€ 1.258	€ 21.243	-€ 22.501
Totaal 5 Bedrijfsvoering en Financiering	€ 2.644	€ 19.875	-€ 17.231	€ 5.029	€ 19.610	-€ 14.581	€ 6.177	€ 20.468	-€ 14.291	€ 6.007	€ 20.795	-€ 14.788	€ 5.922	€ 21.211	-€ 15.289	€ 5.913	€ 21.461	-€ 15.548
UITKOMST		€ 176	nadelig		-€ 95	voordelig		-€ 22	voordelig		-€ 202	voordelig		-€ 588	voordelig		-€ 731	voordelig

Bijlage 2 - Lasten en Baten werkgebieden 2016-2021

Bijlage 3 - Kenmerkende verschillen jaarschijf 2018**2018****2021**

bedragen x € 1.000	2018	V/N
Uitkomst vastgestelde begroting 2017-2020 jaarschijf 2018	-€ 578	V
Mutaties t.o.v. de vastgestelde begroting 2017- 2020, jaarschijf 2018	€ 557	N
Uitkomst Perspectiefnota 2018-2021, jaarschijf 2018	-€ 21	V
**	2018	V/N
Overhead van programma 1 naar programma 5, verschuiving	-€ 129	V
Kosten riolen en afval in relatie tot heffingen en inzet reserves, per saldo	-€ 148	V
Beeldkwaliteit entree dorpen	-€ 100	V
Project hogere waarden woningen Eerbeek Zuid 2019	-€ 66	V
Bestemmingsplan buitengebied	-€ 60	V
Opstarten proces opstellen Omgevingsplan	€ 25	N
Lagere kosten dienstverlening door Apeldoorn	-€ 342	V
Budget integrale armoedebestrijding	€ 70	N
Vervallen inzet reserve WMO 2007 voor kosten SWB	€ 100	N
Bijraming collectieve ongevallenverzekering minima	€ 110	N
Geen privatisering buitensportaccommodaties	-€ 29	V
Ontwikkeling kapitaallasten, o.a. renovatie Eerbeek	€ 45	N
Gemeentefondsuitkering, algemene deel incl. armoedebestrijding	-€ 487	V
Loonkosten bovenformatief personeel	€ 73	N
Overhead van programma 1 naar programma 5, verschuiving	€ 129	N
Voortgang realisatie taakstellingen overcapaciteit en organisatie in brede zin	€ 226	N
Toerekening rente	€ 387	N
Loonontwikkeling organisatie Brummen excl. TvE, per saldo	€ 599	N
Overige effecten binnen de totale begroting, per saldo	€ 154	N
TOTAAL	€ 557	N

Nr.	Prog.	Omschrijving	S/I	Investering	2018	V/N	2019	V/N	2020	V/N	2021	V/N
<u>Ontwikkelingen in centrum Brummen</u>												
1	2	Hoger budget voor planontwikkeling centrum Brummen	S		€ 20.000	N	€ 20.000	N	€ 20.000	N	€ 20.000	N
<u>Ontwikkelingen in de Uitvoeringsagenda Koersdocument</u>												
<u>Energie-neutraliteit. Wellicht financiering via een Esco.</u>												
2	2	Verduurzamen gemeentehuis 2018	S	€ 22.000	€ 1.492	N	€ 1.712	N	€ 1.712	N	€ 1.712	N
3	2	Verduurzamen gemeentehuis 2019	S	€ 60.000	€ 0	V	€ 4.070	N	€ 4.670	N	€ 4.670	N
4	2	Verduurzamen gemeentehuis 2020	S	€ 60.000	€ 0	V	€ 0	V	€ 4.070	N	€ 4.670	N
5	2	Verduurzamen sporthal de Bhoele 2018	S	€ 225.000	€ 15.261	N	€ 17.511	N	€ 17.511	N	€ 17.511	N
6	2	Verduurzamen zwembad Rhienderoord 2018	S	€ 50.000	€ 3.391	N	€ 3.891	N	€ 3.891	N	€ 3.891	N
7	2	Verduurzamen zwembad Rhienderoord 2019	S	€ 150.000	€ 0	V	€ 10.174	N	€ 11.674	N	€ 11.674	N
8	2	Verduurzamen zwembad Rhienderoord 2020	S	€ 20.000	€ 0	V	€ 0	V	€ 1.357	N	€ 1.557	N
9	2	Stimuleringsregeling/duurzaamheidslening vanaf 2018	S		€ 5.000	N	€ 5.000	N	€ 5.000	N	€ 5.000	N
<u>Ontwikkelingen in beheer van de openbare ruimte</u>												
10	2	Vervanging bomen vanwege essentaksterfte	I		€ 0	V	€ 15.000	N	€ 0	V	€ 0	V
11	2	Hogere storting in onderhoudsvoorziening wegen	S		pm.	N	pm.	N	pm.	N	pm.	N
12	2	Hogere beeldkwaliteit obv integrale visie openbare ruimte	S		€ 100.000	N	€ 100.000	N	€ 100.000	N	€ 100.000	N
<u>Ontwikkelingen in Recreatie en Toerisme</u>												
13	2	Vervangen en verbreden fietspad Imboschweg	S	€ 420.000	€ 28.487	N	€ 32.687	N	€ 32.687	N	€ 32.687	N
14	2	Inzet reserve Toerisme en recreatie voor fietspad Imboschweg	S		-€ 28.487	V	-€ 32.687	V	-€ 32.687	V	-€ 32.687	V
<u>Ontwikkelingen in Mobiliteitsbeleid</u>												
15	2	Parkeeronderzoek kernen 2018	I		€ 25.000	N	€ 0	V	€ 0	V	€ 0	V
16	2	Verkeersonderzoeken 2018	I		€ 20.000	N	€ 0	V	€ 0	V	€ 0	V
17	2	Bijdrage aan schetsontwerp Snelfietsroute Apeldoorn/Dieren	I		€ 15.000	N	€ 0	V	€ 0	V	€ 0	V
<u>Ontwikkelingen in programma Ruimte voor Eerbeek</u>												
18	2	Co-financieringen binnen programma Ruimte voor Eerbeek	S		pm.	N	pm.	N	pm.	N	pm.	N
<u>Ontwikkelingen natuur en landschap</u>												
19	2	Voortzetting landschapscontract na 2018	S				pm.	N	pm.	N	pm.	N
<u>Co-financiering Gelders Energieakkoord</u>												
20	2	Regionale overeenkomst aanpak Wet Milieubeheer	I		€ 4.536	N	€ 6.804	N	€ 9.072	N	€ 0	N
21	2	Ondersteuning energieloketten 2018/2019 € 0,78 per inwoner	I		€ 16.263	N	€ 16.263	N				
22	2	Provinciale bijdrage ondersteuning energieloketten 33%	I		-€ 5.367	V	-€ 5.367	V				
<u>Ontwikkelingen in programma Samen Goed voor Elkaar</u>												
23	3	Doorontwikkeling schuldhelpverlening	S		€ 30.478	N	€ 30.478	N	€ 20.478	N	€ 15.478	N
24	3	Uitvoering gezondheidsnota en nota middelengebruik en JOGG	S		€ 50.000	N	€ 50.000	N	€ 50.000	N	€ 50.000	N
25	3	Gevolgen liquidatie Delta Zutphen	I		pm.	N						
<u>Ontwikkelingen in ICT</u>												
26	5	Incidenteel, projecten	I		€ 0	N	€ 35.000	N	€ 65.000	N	€ 10.000	N
27	5	Structureel, exploitatie	S		€ 228.278	N	€ 228.278	N	€ 238.278	N	€ 248.278	N
<u>Integratie SW-medewerkers in buitendienst</u>												
28	5	Buitendienst 2.0 incidentele kosten 2018-2020	I		pm.	N	pm.	N	pm.	N	pm.	N
29	5	Buitendienst 2.0 structurele extra kosten	S		pm.	N	pm.	N	pm.	N	pm.	N
30	5	Buitendienst 2.0 inhuur projectleider	I		pm.	N						
Totaal					€ 529.332	N	€ 538.814	N	€ 552.713	N	€ 494.441	N

